

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2018

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

Večer

Sedí noc a čierne rúcho šije,
poľná zver aj vtáky dávno spia.
Padá hustý dážď, dážď bez melanchólie,
z povinnosti padá na zem dážď.

Letí havran ponad púste lesy,
v pustom poli posteľ ustelie si
opustený spáč.
Nechaj, chlapec, lásku, čo ťa desí,
nechaj lásku, ktorá klame ťa.

Letí havran ponad púste lesy,
ostrým krídlom nebo zametá.

Miroslav Válek

Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí

4. Offline GIS – novinka od tvorcu IS WebGIS – splní náročné očakávania?

Pracovať s priestorovými dátami aj bez internetu je potrebou mnohých zamestnancov podniku LESY SR š. p.

Novou riaditeľkou organizačného úseku je Aneta Kšenzighová

5. IS WebGIS 4.0.6 – čo prinesie nová verzia systému, aké zmeny môžeme očakávať?

Jednou z najdôležitejších funkcií v systéme IS WebGIS 4.0.6 budú aplikačné role – nástroj, ktorý nakonfiguruje systém podľa používateľovho pracovného zaradenia a zobrazí len tie informácie, ktoré skutočne potrebuje.

5

7

6. Slovenskí a českí lesníci si pripomenuli vznik Československa historicky najväčším stretnutím aj výsadbou lipového hája

Po prvý raz v ére samostatnosti rozdelených republík sa zišli kompletné vedenia štátnych podnikov LESY Slovenskej republiky a Lesy České republiky vrátane regionálnych riaditeľov.

7. Jubilejný háj 2018

Tento „Jubilejný háj 2018“ sa nachádza v Lesníckom skanzene v jeho juhozápadnej časti zvanej Vydrovo - Korytárska.

8. Sliacke poobhliadnutie

Už v priebehu prvého dňa konferencie dostávala svoju podobu rezolúcia, ktorej formulácie boli v diskusiách dokončené na druhý deň. Úlohou rezolúcie je upozorniť vládu a Národnú radu SR na neodkladnosť zásadných krokov vedúcich k zmene hospodárskeho prístupu k lesem.

8. Na výnimočných lesníkoch sa nezabúda**9. Rokovanie vlády vo Vysokých Tatrách**

Iniciatíva My sme les zvolala protest proti obhospodarovaniu národných parkov. V centre Banskej Bystrice.

Nové prírastky do vašej knižnice

10. Na symbolickom lesníckom cintoríne pribudlo ďalších osem mien obetí práce v lese

Tragédiám sa v tomto roku nevyhol ani štátny podnik LESY Slovenskej republiky.

11. Nové vedenie podniku LESY ČR

Miesta riaditeľov lesného a vodného hospodárstva, ekonomického, organizačného a obchodného riaditeľa obsadili v pondelok 5. novembra noví manažéri. Do výberových konaní sa zapojilo 33 uchádzačov.

10

11

Dobročský prales prilákal stovky ľudí

Lesníckym chodníkom J. D. Matejovie 2018

12. Rezolúcia a požiadavky z konferencie Sliacké poobhliadnutie 1956–2018**13. Poplatkový lov jeleňov pri štátnom podniku****14. Horár, strážca poriadku v lesníckom vrecku nápadov****15. Les vekových tried**

Vyrástla nám generácia, ktorá môže všetko a nemusí nič. Čím ďalej, tým viac ich je odtrhnutých od reality života na vidieku.

16. Stretnutie po 60 rokoch**17. Odborné vzdelávanie – krok správnym smerom**

Stredná odborná škola služieb a lesníctva vychováva kvalifikovaných absolventov pre všetky náročné práce v lese.

Nebát se a nekrást

V uplynulých dňoch sme si pripomenuli 100. výročie vzniku Československa, bez ktorého by nebolo ani dnešné samostatné Slovensko. Hoci za sto rokov vyrástlo niekoľko generácií a svet sa na nepoznanie zmenil, pri listovaní historickými dokumentmi z medzivojnového obdobia môžete mať pocit, že to, čo sa nezmenilo, sú ľudia a ich problémy.

Iba na ilustráciu. Prvý riaditeľ Štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici Jozef Opletal pri svojom nástupe do funkcie úradníkom riaditeľstva pripomenul: „Budme dbalí čistoty našej správy. Nenávidím korupciu a nebudu ji trpieť, ať sa vyskytuje v jakékoľvek formě.“ Neskôr, keď bol Opletal vymenovaný za prvého riaditeľa Československých štátnych lesov a majetkov v Prahe, musel čeliť pokusu finančných skupín a podnikateľov o výrub 30 miliónov kubíkov dreva v štátnych lesoch na Slovensku a Podkarpatskej Rusi. Opletal sa vtedy vyjadril v tom zmysle, že „pokud ministr nabídku přijme a smlouvu uzavře, přivedí největší neštěstí, které kdy mohlo státní lesy na Slovensku a Podkarpatské Rusi postihnout.“ Situácia sa nakoniec vyriešila tým, že na jeseň 1922 Moravskoslezská banka vyhlásila krach a jej vrchného riaditeľa zatkli. Riaditeľ firmy Lignum spáchal samovraždu.

Ako vidíte, kauzy a politické hry tu boli aj pred sto rokmi. Jedinou možnosťou, ako sa s realitou vyrovať, bolo pre našich predkov napĺňať heslo prvého Československého prezidenta T. G. Masaryka: „Nebát se a nekrást.“ A platí to i dnes.

Vážení kolegovia, nakoľko je toto po ôsmich rokoch môj posledný editorial v časopise Lesník, dovoľte mi, aby som vám do nasledujúceho obdobia zaželel veľa zdravia a šťastia.

Príjemné čítanie

18. Výročia narodenia známych lesníkov

Valerián Liha, Rudolf Kriška

19. Netradičné spracovanie dreva

Je čas vidieť veci inak ... drevené okuliare

20. Urgelova historická komisia

Lesnícka história, ako odvetvie lesníckej činnosti nikdy nebola v lesníckych orgánoch nejako pevne zakotvená. Na systematickú prácu tejto činnosti bolo treba čakať až na založenie predchodcov dnešného Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene.

21. Na OZ Kriváň zrekonštruovali historický „Výboštokov kríž“

19

22

22. LESY a hrady: Turniansky hrad

Na jar sa podarilo úspešne zavŕšiť niekoľko rokov trvajúci proces prenájmu miestnej obci.

23. Celoeurópsky kongres lesnej pedagogiky tentokrát vo Fínsku

Téma kongresu „Spoločne - ako zapájať deti a mládež aby sa zúčastňovali vzdelávania, rozhodovania a plánovania“

24. Pozvánka na výlet

Stopy histórie ukryté v našich lesoch – Hrad Oponice

25. Doprava dreva lesnou železnicou

V roku 1938 dostala železnica novú šancu. Železničná trať Košice-Michaľany, vtedy jediná spojnica na východný koniec republiky blízko hranice s Maďarskom, bola čiastočne zabraná. Na československej strane zostal len izolovaný úsek zo Slanca k obci Lastovce.

26. Jazvec Mišo

Zasmejte sa

Uveríte

Receptár

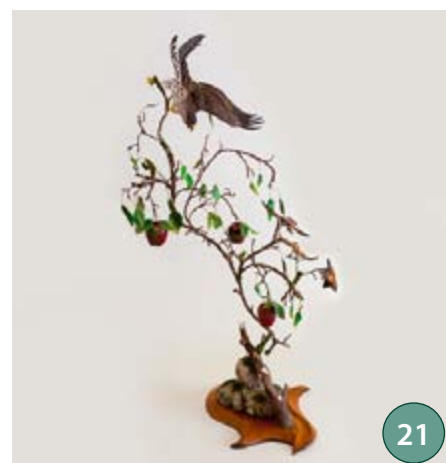
27. Kalendárium

Erby s nádychom lesa

Jubilea

28. Sen o drevených krídlach

Reč je o umelcovi žijúcom v Britskej Kolumbii, ktorý ríši „drevených“ operencov podľahol už ako 11 ročný.

21

Novou riaditeľkou organizačného úseku je Aneta Kšenžihová

Generálny riaditeľ podniku LESY SR Marian Staník odvolal dňa 5. novembra organizačného riaditeľa Róberta Repiského a od 6. novembra vymenoval na čelo tohto úseku doterajšiu odbornú konzultantku GR JUDr. Anetu Kšenžihovú.

Nová riaditeľka nastúpila do funkcie tesne pred spustením rozsiahlych organizačných zmien na generálnom riaditeľstve. A aké sú plány novej členky vrcholového manažmentu podniku?

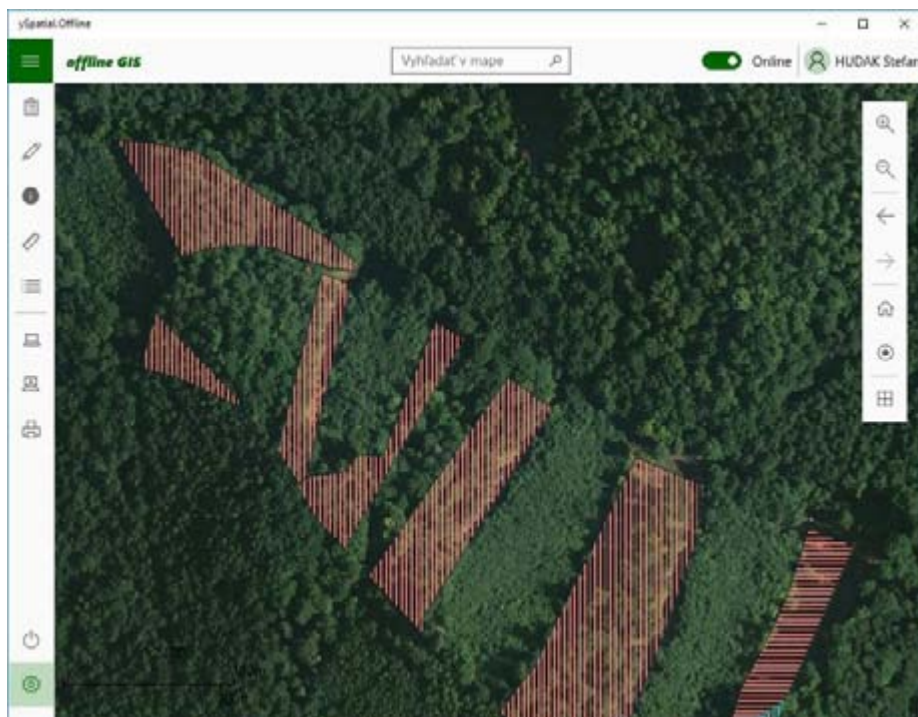
„Pri výkone svojej funkcie chcem prispieť k zefektívneniu procesov a spružneniu komunikácie medzi jednotlivými úsekmi, ktoré sú v mojej riadiacej pôsobnosti, takisto posilneniu zastupiteľnosti kľúčových zamestnancov podniku. Zastávam názor, že je lepšie včas identifikovať a odstraňovať nedostatky v pracovných postupoch, ako následne riešiť problémy z nich vyplývajúce. Uvedomujem si, že to nebude ľahko dosiahnuteľný cieľ. Na jeho splnenie vynaložím všetko svoje úsilie a skúsenosti nadobudnuté z doterajšieho pôsobenia v štátnom podniku.

Za čitateľov časopisu želáme veľa správnych rozhodnutí.

-vr-

Offline GIS – novinka od tvorca IS WebGIS – splní náročné očakávania?

Pracovať s priestorovými dátami aj bez internetu je potreba mnohých zamestnancov podniku LESY SR, š. p. Novinka od tvorcov IS WebGIS – spoločnosti YMS, a. s., má ambíciu vyriešiť tento dlhodobý problém. Desktop-aplikácia, ktorá je schopná pracovať v odpojenom režime od podnikovej siete, bola predstavená na stretnutí používateľov GIS 2018 v Antonstále. Čo prinesie očakávaná novinka a koľko pravdy sa ukrýva v jej podtitule „GIS do každej horárne“?

Predstavme si situáciu, keď na lesnej správe potrebuje ťažbár zaevidovať grafickú evidenciu, no mapové okno IS WebGIS mu mrzne pre nedostatočnú rýchlosť pripojenia do siete internet – na porazenie!!! Žiaľ, toto je každodenná realita niektorých lokalít (ale stretli sme sa s tým určite všetci).

Vybraným užívateľom svitá na lepšie

časy, a to v podobe offline mapovej aplikácie, ktorá bude nainštalovaná priamo na užívateľovom počítači. Desktop-aplikácia umožňuje prepnutie sa do offline a späť do online-režimu, kde v online režime je zabezpečená obojsmerná a spoľahlivá synchronizácia dát. Uvedené prináša mnohé benefity užívateľovi: istotu napr. pri evidencnej činnosti, spoľahlivosť dátovej konzistencie pri zachovaní jednotnej centralizovanej geodatabázy.

V súčasnej podobe systém umožňuje edítáciu v offline aj online-režime, vyhľadávanie, výber vrstiev, meranie či tlač mapy. To, či systém obstojí v praxi, ukáže až budúcnosť, ale najnovšie technológie a know-how dodávateľa sľubujú dobrý výsledok.

Ivan Hanula
OIKT Banská Bystrica

IS WebGIS 4.0.6 – čo prinesie nová verzia systému, aké zmeny môžeme očakávať?

Systém IS WebGIS 4.0.6 bol spustený v testovacom prostredí už pred nejakým časom. Až doteraz sme nemali k dispozícii veľa informácií o tom, čo všetko systém prinesie. To sa zmenilo 4. októbra na stretnutí používateľov GIS 2018 v Antonstále. Tam sa odhalilo množstvo informácií a detailov o pripravovanom systéme. Dočká sa WebGIS zásadných zmien a vylepšení, aké zmeny môžeme očakávať s najnovšou verziou systému?

Aplikačné roly – nový spôsob nakonfigurovania systému

Jednou z najdôležitejších funkcií v systéme IS WebGIS 4.0.6 budú aplikačné role – nástroj, ktorý nakonfiguruje systém podľa používateľovho pracovného zaradenia a zobrazí len tie informácie, ktoré skutočne potrebuje. Každá rola má dopad na „nakofigurovanie systému“ z hľadiska viditeľnosti kompozícií, nástrojov a mapových služieb. Okrem prednastavených rolí umožňuje systém aj vytvorenie vlastnej – užívateľom definovanej roly.

Hromadná zmena atribútov – geniálny nástroj na hromadné zmeny

V editačných nástrojoch získava užívateľ možnosť hromadnej zmeny atribútov a to v prípade, že je vybraný (selektovaný) viac ako jeden objekt. Nástrojom je možné meniť všetky atribúty prvkov okrem systémových. Hromadnou zmenou atribútov sa dá veľmi rýchlo zmeniť napr. rok a mesiac vzniku a rok a mesiac ukončenia platnosti vybraných objektov.

Preberanie obsahu atribútov pri prebratí objektov

Ak pri preberaní objektov vyberieme možnosť prevzatia atribútov, systém spustí proces automatického mapovania atribútov na základe ich názvov a dátových typov. Po ukončení procesu informuje používateľa hlášením „Atribúty boli automaticky namapované“. V prípade nezhodnej dátovej

schémy treba nastaviť mapovanie manuálne. Takto je užívateľ schopný preniesť objekty z jednej mapovej služby do mapovej služby inej, vrátane ich vlastností, t.j. ich atribútov.

Prevod geometrií

Prakticky sa dá nástroj použiť napr. na vytvorenie plôch z bodov nameraných napr. mobilom alebo GNSS-prijímačom. Používateľ získava možnosť vytvorenia línie z plošného objektu na zistenie obvodu plochy či vytvorenia bodovej geometrie s cieľom ich prenosu do GPS, z objektov líniových alebo plošných. Nástroj umožňuje vytvoriť aj viacero typov výstupov pri jednom spustení funkcie, napr. generovať body a polygóny z línie. Ak boli merané body v 3D-súradniciach, vypočítaná dĺžka zodpovedá 3D-dĺžke,

teda blíži sa k dĺžke reálnej, ktorá zohľadňuje sklon terénu.

Plán ťažby, generovanie dokumentu do zákazkových listov

Na základe zhodného výrazu v atribútoch Porast a KPL (tzv. prepojavacie atribúty) vie systém vygenerovať pomocou novej funkcie „Plán ťažby“, ktorá sa nachádza v GP nástrojoch, grafickú prílohu, použiteľnú na vloženie do Zákazkového listu. Po kliknutí na ikonu systém ponúkne možnosť priestorovým filtrom vybrať plošný prvok/prvky, pre ktoré chce užívateľ obrázok/obrázky generovať.

Množstvo ďalších zmien

Za zmienku stojí funkcia Generovania Reportu Listu vlastníctva priamo z elektronických služieb katastra nehnuteľností, kde LV z tohto výstupu je identické s LV, ku ktorému sa viete dopracovať cez portál Katastra nehnuteľností. Pribudol tiež šikovný Export analýzy do GPS. Zaujímavosťou je Interaktívny pomocník, ktorý zobrazí informácie o vybranej funkcii priamo na bočnej lište obrazovky.

Okrem toho bolo zavŕdených niekoľko ďalších zlepšení do systému. Napríklad pribudli služby s odloženým štartom, Otvorenie vybraných analýz pri štarte aplikácie, Potlačenie výraznosti kresby podkladovej mapy, či generovanie grafickej prílohy Zákazkového listu, použiteľnej na vloženie do Zákazkového listu.

WebGIS 4.0.6 prinesie viac inovácií, ako sa čakalo

Bude určite zaujímavé sledovať, ako sa novinky osvedčia v praxi, no všetko nasvedčuje tomu, že nábeh na IS WebGIS 4.0.6 bude oveľa väčšia zmena, ako sme si mysleli.

Ivan Hanula
OIKT Banská Bystrica

Slovenskí a českí lesníci si pripomenuli vznik Československa historicky najväčším stretnutím aj výsadbou lipového hája

Slovenskí a českí lesníci si v utorok a stredu 16. a 17. októbra na Sliachi a v Čiernom Balogu pripomenuli 100. výročie vzniku Československa. Súčasťou medzinárodnej konferencie venovanej histórii lesníctva v období spoločného štátu, ale aj súčasnej spolupráci, bola aj výsadba lipového jubilejného hája a odhalenie pamätného kameňa so symbolmi oboch štátov. Po prvý raz v ére samostatnosti rozdelených republík sa zišli kompletné vedenia štátnych podnikov LESY Slovenskej republiky a Lesy České republiky vrátane regionálnych riaditeľov.

„Spoločný štát, ktorý si pripomíname, bol prínosom pre oba národy. Z pohľadu lesníctva aj preto, že do roku 1918 sa obhospodarovanie lesa vyvíjalo odlišne pod vplyvom rakúskej a uhorskej časti monarchie a po vzniku Československa mohli lesníci ľahšie využívať skúsenosti svojich kolegov z druhej časti re-

publiky,“ povedal generálny riaditeľ podniku LESY Slovenskej republiky Marian Staník. Po vzniku samostatných republík v roku 1993 sa spolupráca na istý čas utlmila, no v ostatných desiatich rokoch je čoraz intenzívnejšia. Svedčia o tom viaceré formálne aj neformálne stretnutia vedúcich predstaviteľov oboch štátnych podnikov, či už pri príprave spoločných cezhraničných projektov alebo na spoločensko-kultúrnych podujatiach, akými sú na Slovensku Deň stromu a Deň s Lesmi ČR.

„Veľmi si ceníme našu spoluprácu a veríme, že do budúcnosti sa bude ďalej rozvíjať,“ doplnil generálny riaditeľ Lesov ČR Josef Voják.

Okrem pripomenutia si všeobecne známych historických faktov boli na konferen-

cie predstavené aj málo známe témy, akými sú napríklad jubilejné háje z roku 1928, ktoré lesníci po celom Československu vysádzali k 10. výročiu trvania samostatného štátu a ktorých torzá sa zachovali až do súčasnosti. Prednášajúci sa dotkli aj známych lesníckych inštitúcií a osobností v československých súvislostiach či príčin súčasnej, nie veľmi dobrej, situácie slovenského lesníctva. Súčasťou druhého dňa medzinárodnej konferencie bolo aj spoločné zasadnutie vedení štátnych podnikov.

A ako vidí súčasnú situáciu slovenského lesníctva a jej príčiny jeden z prednášajúcich? Podľa Jozefa Konôpku z Národného lesníckeho centra je základnou príčinou úpadku lesníctva to, že Európska únia nemá spoločnú lesnícku politiku. „Do lesníctva

to, že lesníctvo nie je „svojprávne“ a je len prívieskom iných verejných politík. Je to normálne, aby o tom, čo je poslaním lesníctva, rozhodovali iné politiky, či rozličné nárokové skupiny, bez toho, aby sa tu do úvahy bralo hlavné poslanie lesov či úlohy LH, ktoré vyplývajú z objektívnych skutočností? Na Slovensku sa presadili cudzie vzory. Sú to najmä extrémne ideológie, konkrétne krajný environmentalizmus a liberalizmus. Dôsledky pre lesy a LH sú katastrofálne.

„A ešte, skutočne nakoniec, treba uviesť, že žijeme v období, keď sa intenzívne začala pracovať na návrhoch stratégie a koncepcie rozvoja spoločnosti do roku 2030. Niektoré rezorty už aj určité návrhy zverejnili. Vyzerá to tak, že sa pozícia lesníctva smerom k lepšiemu nemení. Skôr opačne, bude ešte väčšmi v područí iných politík. Možno sa len spýtať, do akej miery nesie zodpovednosť nad takýmto vývojom situácie súčasná generácia lesníkov na Slovensku? Netreba nám sebareflexia?“ Uviedol Konôpka.

„Do lesníctva tvó vstupujú napr. politika rozvoja vidieka, environmentálna politika, energetická politika, stratégie zdravia rastlín a reprodukčný materiál pre ochranu diverzity, ale aj poľnohospodárska politika a ďalšie. To je zrejme jeden najzávažnejší problém, či najväčšia príčina kritickej situácie lesného hospodárstva (LH) v štátoch EÚ.“

„Do lesníctva tvó vstupujú napr. politika rozvoja vidieka, environmentálna politika, energetická politika, stratégie zdravia rastlín a reprodukčný materiál pre ochranu diverzity, ale aj poľnohospodárska politika a ďalšie. To je zrejme jeden najzávažnejší problém, či najväčšia príčina kritickej situácie lesného hospodárstva (LH) v štátoch EÚ.“

„Do lesníctva tvó vstupujú napr. politika rozvoja vidieka, environmentálna politika, energetická politika, stratégie zdravia rastlín a reprodukčný materiál pre ochranu diverzity, ale aj poľnohospodárska politika a ďalšie. To je zrejme jeden najzávažnejší problém, či najväčšia príčina kritickej situácie lesného hospodárstva (LH) v štátoch EÚ.“

Jubilejný háj 2018

Je dobrým zvykom nadväzovať na staré múdre zvyklosti a tradície našich predkov. Jednou z nich je aj nariadenie Ministerstva zemédelství z roku 1927 o vysádzaní pamätných stromov a pamätných jubilejných hájov z príležitosti 10. výročia vzniku Československej republiky v roku 1928. Táto mohutná osvetová akcia prebiehala v dvoch variantoch:

– V štátnej správe :

Listom **Ministerstva zemédelství ČSR č. 8V242-XIV/1927 zo dňa 12. 1. 1928** adresovaného svojej Expozitúre Ministerstva zemedelstva v Bratislave a všetkým župným úradom na Slovensku sa oznamuje, že z príležitosti 10. jubilea Republiky sa odporúča výsadba jubilejných hájikov, pamätných stromov a pod. Do 15. 2. 1928 je možné návrhy výsadby oznámiť na ministerstvo, ktoré schválením daných lokalít bude zabezpečovať dodanie vhodných sadeníc z príslušnej miestnej škôlky. **Za ministra podpísaný Dr. Pazderka.**

Na toto oznámenie reaguje Štátny referát na ochranu pamiatok na Slovensku v spolupráci so Slovenskou ligou a Slovenskou maticou vypracovaním tzv. Generálneho programu, ktorý špecifikuje pripravované akcie. Bola to mohutná celospoločenská akcia, do ktorej sa spontánne zapájali miestne samosprávy a školy, ďalej fyzické osoby, aj právnické osoby, z ktorých excelovali samozrejme Československé štátne lesy a statky.

– V organizácii štátnych lesov :

Na základe výnosu **Ministerstva zemédelství ČSR – Ústredného riaditeľství Štátnych lesov a statkov v Prahe č. 17061-V/17/1928** zo dňa 15.5.1928 sa nariadilo všetkým riaditeľstvám štátnych lesov a statkov v ČSR založiť „Jubilejných hájiky“ na počesť 10. výročia trvania ČSR. Hájiky sa mali založiť na vhodných miestach v primeranej výmere a mali byť opatrené kamennými pamätníkmi (mohylami) s trvalým označením roku 1928. Výber drevín mal byť vhodný pre dané stanovište, avšak odlišný od okolitého lesa. Hájiky mali byť založené ešte v danom roku o čom mali riaditeľstvá podať hlásenie do 1. 6. 1928. Za Ministerstvo zemédelství výnos podpísal generálny riaditeľ štátnych lesov a statkov **Dr. Ing. Karel Šiman.**

Tieto hájiky boli aj vysadené, avšak v dôsledku neskorších štátno-politických zmien, vojnových udalostí a zanedbanej údržby mnohé zanikli, zachovalo sa ich len veľmi málo.

Tak sme zdedili po celej Československej republike množstvo „stromov republiky“, „pamätných hájov republiky“, „kamenných mohýl 1928“, a podobných jubilejných výsadiel a pripomienok, z ktorých časť preživala desiatky rokov, malá časť z nich sa dožila aj do dnešných čias.

Na túto všeobecne prospešnú, milú a ľudsky sympatickú akciu nadviazala aj

„Medzinárodná konferencia usporiadaná k 100. výročiu vzniku Československej republiky a 100. výročiu spoločného obhospodarovania lesov“, ktorá sa konala v dňoch 16.-17. októbra 2018 v hoteli Kaskády v Sielnici, za účasti zástupcov českých a slovenských organizácií štátnych lesov a lesníckych organizácií.

Súčasťou tejto konferencie bola aj návšteva špičky slovenskej lesníckej osvetovo-náučnej a terénnej poznávacej činnosti – **Lesníckeho skanzenu vo Vydrovej doline** v Čiernom Balogu. A súčasťou tejto exkurzie bolo tiež slávnostné založenie „Jubilejných lipového hája 2018“.

Tento „**Jubilejný háj 2018**“ sa nachádza v Lesníckom skanzene v jeho juhozápadnej časti zvanej Vydrovo – Korytárska. Využilo sa preň rúbansko po nedávnej ťažbe nad úzkokolajnou lesnou železničnou traťou. V tejto časti sa vysadilo 99 kusov jubilejných, krásnych a odrastených lipových sadeníc,

na ktoré sa symbolicky uviazali československé trikolóry. V spodnej časti tohto jubilejného hája sa dal postaviť monumentálny kamenný pamätník so slovenským štátnym znakom a českým štátnym znakom a letopočtami 1918 a 2018. Jeho autorom je kamenosochár a umelec Matúš Jančura. Vedľa tohto pamätníka sa inštalovalo ozvučovací zariadenie, postavili sa skrížené štátne vlajky Slovenskej a Českej republiky a stojan s mikrofónom. Bolo to veľmi okázalé a primerané veľkosti danej chvíle, keď obaja generálni riaditelia Lesov – Josef Vojáček za Lesy ČR a Marián Staník za LESY SR – vysadili tú **poslednú – stú – lipu** v tomto Jubilejnom háji a pristúpili k odhaleniu veľkého pamätného kameňa so štátnymi znakmi za hudobného sprievodu slovenskej a českej štátnej hymny. Vzápätí každý z nich pristúpil k mikrofónu a k zhromaždeným účastníkom tejto veľkolepej slávnosti predniesol krátky, slávnostný príhovor. Túto milú a súčasne historickú udalosť moderovala Miriam Turayová pracovníčka Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene, ktoré bolo – tak ako celej konferencie garantom i organizátorom jubilejnej oslavy.

Záverom treba povedať, že Lesníckemu a drevárskemu múzeu vo Zvolene patrí vďaka nielen za skvele zorganizovanú jubilejnú konferenciu, otvorenie Jubilejných hája, ale aj za celý nie jednoduchý servis okolo tejto i finančne náročnej akcie. Konferencia možno rokmi upadne do zabudnutia – ale Jubilejný háj vyjadrujúci spolupatričnosť našich národov bude túto udalosť pripomínať minimálne počas životnosti vysadených sto kusov dlhovekých líp veľkolistých. A tie, ako vieme podľa slávnej lipy nášho uhorského kráľa Mateja Korvína, prežijú aj slávu dnešných dní.

Viliam Stockmann

Sliačske poobhliadnutie

Na začiatku októbra 1956 sa v historickom kúpeľnom mestečku Sliač konala medzinárodná konferencia pod názvom O výberkových lesoch na Slovensku. Zúčastnili sa jej domáce i medzinárodné osobnosti lesníctva, ktorých odborné príspevky boli publikované v rovnomennom zborníku z produkcie Vydavateľstva SAV v Bratislave o dva roky neskôr. Účastníci konferencie predostreli svoje názory ako riešiť nevyhovujúci stav lesov na Slovensku. Ich vízie o dôležitosti výberkového hospodárenia zostali aj po vyše šesťdesiatich rokoch nenaplnené a boli jedným z dôvodov súčasnej iniciatívy zvolať na túto tému opäť konferenciu. Pod názvom Sliačske poobhliadnutie sa uskutočnila 3. – 4. októbra 2018 a to v rovnakých historických priestoroch – v hoteli Palace na Sliači, ktorý patrí k dôstojným predstaviteľom funkcionalizmu na Slovensku.

Na konferencii sa stretlo vyše 200 zástupcov reprezentujúcich široké lesnícke spektrum – vedu a výskum, školstvo, lesnícku prax v ekonomických subjektoch v štátnom, súkromnom i obecnom vlastníctve, zamestnancov štátnej správy, nevynímajúc z nej pracovníkov štátnej ochrany prírody i aktivistov sledujúcich dianie v oblasti lesníctva. Hlavným organizátorom konferencie sa stala Lesnícka fakulta Technickej univerzity vo Zvolene a zaštil ju dekan fakulty prof. Dr. Ing. Viliam Pichler. Organizačne i mediálne ju podporil rad ďalších subjektov, predovšetkým náš štátny podnik LESY SR, Národné lesnícke centrum vo Zvolene, Štátne lesy TANAP-u, Zvolen – mesto lesníctva, Slovenská lesnícka komora, Štátna ochrana prírody, Obecné lesy Veľký Folkmar, Lesmedium a ďalšie. Odbornú garanciu

Auditórium konferencie Sliačske poobhliadnutie

prevzal prof. Ing. Milan Saniga, DrSc., vedúci Katedry pestovania lesa na TU vo Zvolene.

Program konferencie ponúkol 15 odborných príspevkov, z ktorých úvodný predniesol profesor V. Pichler. Okrem iného povedal: „Organizátori a účastníci sliačskej konferencie o výberkových lesoch na Slovensku z roku 1956 boli ... aj v zložitej dobe odvážnymi prognostikmi a vizionármi, keď v záverečnej rezolúcii konštatovali mnohé prednosti výberkového hospodárskeho spôsobu, hoci ešte nemali poznatky o devastačnom vplyve globálnej zmeny klímy na lesy. ... politické vedenie rezortu bez ohľadu na konšteláciu a dobu pôsobenia si dostatočne neosvojili

poznatky o rizikách a neistote sústavy lesa vekových tried a neprikročili k premietnutiu nespochybniteľných poznatkov do adekvátnych politických rozhodnutí, legislatívnych rámcov a ekonomických nástrojov.“ Aj z príspevkov ďalších prednášateľov bola zjavná aktuálnosť problematiky prírode blízkeho obhospodarovania a nevyhnutnosť realizovať rozhodnutia, ktoré posunú lesníctvo k historickej zmene v oblasti lesného hospodárstva. Lesníci zrozumiteľne prezentovali svoju odbornú i praktickú pripravenosť na túto zmenu. Všetky príspevky budú sústredené v pripravovanom zborníku z konferencie.

Poobedňajší program prvého dňa konferencie patril exkurzii do lesov na Donovaloch a VŠLP TU Zvolen. Večer si účastníci pozreli filmový dokument Valentína Hvizdoša Aby večne spievali lesy, venovaný Ladislavovi Alcnauerovi, modernému priekopníkovi výberkového lesa.

Už v priebehu prvého dňa konferencie dostávala svoju podobu rezolúcia, ktorej formulácie boli v diskusiách dokončené na druhý deň. Rezolúcia bola schválená s veľkou prevahou hlasov všetkých zúčastnených a čitateľ sa s ňou môže zoznámiť na stránkach tohto čísla časopisu Lesník. Úlohou rezolúcie je upozorniť vládu a Národnú radu SR na neodkladnosť zásadných krokov vedúcich k zmene hospodárskeho prístupu k lesoch.

Záverečnou bodkou konferencie bolo odhalenie pamätnej tabule z dielne Fera Guldana, umiestnenej na fasáde hotela Palace. Treba veriť, že splní svoje poslanie a bude nielen spomienkou na konferenciu lesníkov, ale najmä mementom, že lesy si zaslúžia zodpovedný prístup nás všetkých.

Tatiana Figurová, LDM Zvolen

Na výnimočných lesníkov sa nezabúda

Mimoriadne ocenenie za dlhoročnú prácu pre rozvoj lesníctva získal počas terénneho dňa konferencie 100. rokov spoločného obhospodarovania lesov dlhoročný zamestnanec a významná osobnosť štátnych lesov Jozef Zatlukal. Ocenenie v podobe Tesáka Lesov Českej republiky si prebral priamo z rúk ich generálneho riaditeľa Josefa Vojáčka. Jozef Zatlukal si od začiatku roka užíva zaslúžený oddych na dôchodku, o to väčšmi ho táto osobitná udalosť príjemne prekvapila a potešila. Získaný Tesák rozšíril rad jeho ocenení. Okrem iných spomenieme Kordelas lesníka Polskiego – vysoké lesnícke vyznamenanie, ktoré získal v roku 2013 od vedenia Poľských lesov za osobný prínos a rozvoj lesníctva. Srdečne blahoželáme.

Miriam Turayová

Rokovanie vlády vo Vysokých Tatrách o lesoch

Členovia vlády navštívili v utorok 23. októbra lesy vo Vysokých Tatrách postihnuté kalamitou. Ide o lokalitu, v ktorej v roku 2004 víchrica zničila takmer 12 600 ha lesa a polámala stromy v objeme približne 3,5 mil. m³.

„Rok 2004 nebol však ojedinelou udalosťou. S ohľadom na meniace sa klimatické pomery, väčšie alebo menšie vetrové kalamity sa na našom území objavujú pomerne pravidelne. Je preto potrebné, aby existovala v našej krajine jasná stratégia, ako postupovať, aké opatrenia v lesoch realizovať, aby sme zachovali zdravé lesy a životné prostredie aj pre budúce generácie,“ vyhlásila ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Gabriela Matečná.

Ministerka považuje za rozhodujúce opatrenie na riešenie problémov v oblasti ochrany prírody zosúladienie cieľov environmentálnej stratégie so štátnou lesníckou politikou. „Navrhujeme, aby všetky národné parky a chránené krajinné oblasti prešli medzinárodnou certifikáciou a následne chceme odštartovať diskusiu o zonáciách,“ dodala.

Výjazd vlády do kalamitami zmetaných území využili k protestom aktivisti aj súkromní majitelia lesov. Zatiaľ čo prví presadzujú totálnu bezzásahovosť a sledovanie prírodných procesov, druhá skupina by rada na svojom majetku hospodárila a mala z neho aj ekonomický prínos. „Oba dva tábory sú občanmi Slovenskej republiky a musí byť naším spoločným záujmom na jednej strane chrániť prírodu, naše kultúrne bohatstvo, a na druhej strane rešpektovať vlastnícke právo. Som rád, že som našiel podporu ako u podpredsedníčky Matečnej, aj u podpredsedu pána Solymosa že budú spolu s kolegami hľadať také riešenia, ktoré prestanú rozdeľovať spoločnosť,“ povedal pre RTVS predseda vlády Peter Pellegrini. Ministerstvo životného prostredia necelý týždeň po tomto stretnutí dalo do medzirezortného pripomienkového konania kontroverznú novelu zákona 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

-vr-

Nové prírastky do vašej knižnice

Okamih cechu Hubertovho

Pre priaznivcov prírody pripravil autor Jarošlav Bodnárík spolu so skupinou fotografov 200 strán plných krásnych fotografií slovenskej fauny. Vydala CBS, spol. s r. o., Banská Bystrica. Náklad 8000 kusov.

Pamätné kamene a jubilejné háje z roku 1928

Záujemcovia o históriu a turistiku ocenia brožúru vydanú štátnym podnikom LESY Slovenskej republiky, ktorá sumarizuje zachované jubilejné háje a pamätné kamene vysadené a inštalované k 10. výročiu vzniku Československa. Na 44 stranách sú k dispozícii aktuálne fotografie, GPS súradnice, prístupové cesty a základné informácie o týchto pamiatkach súvisiacich so vznikom Československa.

-vr-

Iniciatíva My sme les zvolala protest proti obhospodarovaniu národných parkov. V centre Banskej Bystrice

„Záchranu lesov prišlo do centra Banskej Bystrice podporiť viac ako tisíc ľudí,“ napísali viaceré médiá, hoci zdroje z okruhu lesníkov hovoria o menej ako polovičnom počte. V každom prípade, napriek nepriaznivému počasiu prišla do Banskej Bystrice v sobotu 27. októbra vyjadriť svoje požiadavky pomerne veľká skupina ľudí, vrátane člena OZ Prales a bývalého šéfa Národného parku Nízke Tatry Mariána Jasíka či riaditeľky Svetového fondu na ochranu prírody – WWF Slovensko Miroslava Plassman.

Miroslava Plassman podľa internetového denníka Aktuality.sk upozornila na to, že v iných krajinách sa ťaží menej ako u nás. „V iných krajinách je komerčná ťažba lesa úplne zakázaná. Dúfame, že tento zákon už konečne jasne oddelí, čo je hospodársky les a čo je chránený les. Záchranu lesov nie je len snaha hŕstky ochranárov, ale spoločenská požiadavka,“ povedala Miroslava Plassman.

Upozornila aj na to, že štát podľa nej roky zanedbáva aj svoje najväčšie lesy – pralesy. „Na Slovensku máme už iba 10 hektárov pralesov, čo je necelý pol percento rozlohy lesa,“ povedala podľa Aktualit.sk

Po týchto výrokoch však treba pripomenúť aj vyjadrenie riaditeľky v článku agentúry SITA z marca tohto roka, po dosiahnutí dohody s LESMI SR o prístupe k pralesom.

„WWF Slovensko oceňuje konštruktívny prístup predstaviteľov štátneho podniku k rokovaniu, ako aj záväzok neťažiť v pralesoch Slovenska, ktoré identifikovali ochrannárske organizácie. Ide o posun k zabezpečeniu trvalej a primeranej ochrany pralesov na Slovensku,“ uviedla riaditeľka WWF Slovensko Miroslava Plassmann. Podľa Mariána Jasíka z občianskeho združenia Prales je dohoda dobrou správou pre ochranu pôvodnej biodiverzity na Slovensku. „Pralesy sú pre mnohé organizmy ako Noemove archy uprostred mora viac alebo menej premenených lesov. Významným spôsobom sa tiež rozšíri základňa pre výskum prírodných zákonitostí v lesných ekosystémoch,“ vyhlásil. Obidve strany sa tiež vtedy zhodli, že do budúcnosti je potrebné prehodnotiť národnú sústavu chránených území a zabezpečiť dôslednú ochranu najcennejších lokalít.

-vr-

Na symbolickom lesníckom cintoríne pribudlo ďalších osem mien obetí práce v lese

Práca v lese je krásna a zmysluplná, ale tiež veľmi nebezpečná a občas dokonca i tragická...

Práve na počesť lesníkov a lesných robotníkov, ktorí tragicky zahynuli pri svojej práci, založil podnik LESY Slovenskej republiky vo Vydrowskej doline pri Čiernom Balogu Symbolický lesnícky cintorín, na ktorom v tomto roku pribudlo k 368 tabuľkám s menami obetí ďalších osem. Na ich počesť sa vo štvrtok, 25. októbra o 10:30 rozozvučal nad Symbolickým lesníckym cintorínom zvon, a kvetmi i zapálenými sviečkami si na nich zaspomínali ich kolegovia, priatelia, odborári, predstavitelia štátnej správy i samosprávy.

„Práve vo chvíli, keď s pietou kladieme veniec v Symbolickom lesníckom cintoríne, si uvedomujeme, aká ťažká je práca v lesoch a pre les. S úctou spomínajme na jej obeť,“ povedal generálny riaditeľ podniku LESY Slovenskej republiky Marian Staník.

Každá tabuľka s menom ukrýva tragédiu, ktorá postihla nielen zosnulého, ale aj jeho rodinu, priateľov a blízkych. Nešťastná náhoda či chvíľka nepozornosti vlni napríklad pripravila o otca rodinu s piatimi deťmi. Smrť si nevyberá. Zomierajú mladí i starší.

Lesníci pridávajú mená s obetami na žiadosť pozostalých, alebo po dohode s nimi. Väčšinou nejde o najčerstvejšie prípady. *„Najstarším úmrtím pridaným v tomto roku je tragédia ešte z roku 1914, keď zahynul 29-ročný lesný robotník Ján Katkovčin z Jasenova. No pribudli nám aj tabuľky s menami zosnulých, ktorí zahynuli v tomto či v minulom roku,“*

doplnil vedúci Lesníckeho skanzenu Michal Kofira.

Tragédiám sa v tomto roku nevyhol ani štátny podnik LESY Slovenskej republiky, ktorý eviduje dve úmrtia. V jednom prípade zomrel pracovník skladu po tom, čo ho zasiahla guľatina, v druhom zahynul živnostník, na ktorého spadla pri ťažbe dreva odlomená vetva. Napriek tomu, že mal nasadenú prilbu, zásah padajúceho dreva neprežil. Povolanie drevorubač dlhodobo patrí k najrizikovejším na svete.

Symbolický lesnícky cintorín vybudovali LESY Slovenskej republiky v roku 2004 ako širšiu súčasť Lesníckeho skanzenu vo Vydrowskej doline pri Čiernom Balogu. Predstavuje jednoduché dielo, využívajúce prirodzené lesné prostredie. Ústredným miestom cintorína je skalné bralo, nachádzajúce sa v prítmí lesného interiéru. Na brale, cez ktoré preteká vodopád, je umiestnený unikátny kovový kríž v tvare kmeňa stromu a nápis „Večne im spievajú lesy...“. Vo vstupnej časti je zvonica, ktorej bronzový zvon bol odliaty rukami majstra Viliama Nemkyho z blízkeho Hronca.

-vr-

Nové vedenie podniku LESY ČR

Miesta riaditeľov lesného a vodného hospodárstva, ekonomického, organizačného a obchodného riaditeľa obsadili v pondelok 5. novembra noví manažéri. Do výberových konaní sa zapojilo 33 uchádzačov.

„Od všetkých očakávam dynamický prístup, ktorý krízová situácia v lesoch vyžaduje,“ uviedol generálny riaditeľ podniku Lesy ČR Josef Vojáček.

Za riaditeľa lesného a vodného hospo-

dárstva bol vymenovaný Pavel Indra (50), lesník, ktorý pôsobil v podniku na rôznych pozíciách v rokoch 1992 až 2002. Neskôr odišiel do súkromnej sféry a v roku 2009 sa do Lesov ČR vrátil – posledné štyri roky bol vedúcim interného auditu.

Organizačným riaditeľom sa stal Pavel Krpata (44). Ako právnik poskytoval v lesníckom sektore poradenské služby, v minulosti pracoval aj pro Lesy ČR.

Postu obchodného riaditeľa sa ujal Karol Vinš (56). Manažér s technickým vzdelaním

získal skúsenosti v lesníckom rezorte, napríklad v spoločnosti Rettenmeier Tatra Timber, ktorá sa zaoberá výrobou drevených produktov. V rokoch 2003 až 2006 bol okrem iného generálnym riaditeľom LESOV Slovenskej republiky.

Ekonomickým riaditeľom sa stal Daniel Vlkanova (49), lesník, ekonóm a manažér. V podniku pôsobí od roku 2009 ako krajský riaditeľ.

Eva Jouklová
Lesy ČR

Dobročský prales prilákal stovky ľudí Lesníckym chodníkom J. D. Matejovie 2018

Tretiu októbrovú sobotu sa konal piaty ročník spoločného podujatia lesníkov a turistov. Putovné podujatie, nesúce názov jedného z velikánov lesníctva Jozefa Dekreta Matejovie, sa v tomto roku vrátilo do lesmajstrovho rodiska na Čierny Balog a privítalo naozaj rekordný počet účastníkov.

Podujatie vzniklo v roku 2014 pri príležitosti 240. výročia narodenia zakladateľa moderného lesníctva v Uhorsku Jozefa Dekreta Matejovie. Každoročne sa na ňom spolupodieľajú LESY SR, š. p., spolu s Klubom slovenských turistov. Stalo sa jedným z hlavných podujatí Klubu slovenských turistov a našlo si aj množstvo sympatizantov, ktorých počet je každý rok vyšší. V tomto roku enormný nárast účastníkov iste spôsobila aj lokalita, ktorá je pre veľkú časť turistickú verejnosť nesmierne lákavá, lebo je štandardne neprístupná – Dobročský prales.

Dobročský prales leží na území OZ Čierny Balog a patrí ako národná prírodná rezervácia pod správu CHKO Poľana. Je to jedno z najstarších a najzachovanejších chránených území na Slovensku. Jeho ochrana sa začala v roku 1913. Od roku 1996 je doň vstup verejnosti zakázaný. V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny je vstup možný iba pre odbornú verejnosť a v sprievode lesníkov z odštepného závodu alebo sprievodcov Štátnej ochrany prírody. Preto sme k spolupráci na podujatí oslovili aj vedenie CHKO Poľana. Ich ústretovosť a ochota participovať na akcii bola nadštandardná a spoločnou snahou sme pripravili netradičnú trasu vedúcu z Tlstého javora popri hraničiach jadra pralesa až do Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline.

Rozšírili sme rad spoluorganizátorov nielen o príjemnú a profesionálnu spoluprácu ochranárov, ale povýšili sme aj snahy priňašať prostredníctvom tohto turistického stretnutia priestor na neformálne, otvorené a predovšetkým „ľudské“ debaty o prírode a lesoch, ich ochrane a starostlivosti. Cieľ

akcie, ktorým je ponúknuť tento čoraz vzácnejší priestor osobných stretnutí na symbolicky prepojenej spoločnej lesnej ceste a slobodne diskutovať o lese, bol z nášho pohľadu organizátorov dosiahnutý. Počas celého dňa ľudia debatovali. Boli zvedaví, veľa sa pýtali a lesníci aj ochranári odpovedali, vysvetľovali a tiež počúvali užitočnú spätnú väzbu.

Čerešničkou na torte bolo vyhlásenie Dobročského pralesa za 50. významné lesnícke miesto. Odhalenie tabule VLM urobili

spoločne generálny riaditeľ štátneho podniku Marian Staník a riaditeľka CHKO Poľana Vladimíra Fabriciusová, ktorá prítomným porozprávala o Dobročskom pralesi a vysvetlila význam jeho ochrany. Slávnostnú atmosféru doplnila prednesom veršov Milana Rúfusa Modlitba za Slovensko. Generálny riaditeľ zasa pripomenul informácie o projekte vyhlasovania významných lesníckych miest, ktorý už jedenásty rok úspešne LESY SR realizujú a vyslúžili si zaň nielen prestížne odborné ocenenie, ale aj uznanie susedných krajín.

Slnčné jesenné počasie nás sprevádzalo celým dňom a zintenzívnilo už aj tak pozitívnu náladu akcie. Vo finiši nechýbal dobrý guláš a slová vďaky za hojnú účasť a organizátorom za pomoc pri usporiadaní akcie. V mene hlavného organizátora – Lesníckeho a drevárskeho múzea – by sme chceli vyjadriť poďakovanie OZ Čierny Balog a CHKO Poľana ako aj vedeniu KST za pomoc pri realizácii podujatia.

Miriam Turayová
Lesnícke a drevárske múzeum

Rezolúcia a požiadavky z konferencie Sliačske poobhliadnutie 1956–2018

Medzinárodná konferencia o výberkovom hospodárení v Sliači v roku 1956 bola odpoveďou lesníckych akademických kruhov a praxe na vtedajší stav lesov na Slovensku. Cieľ bol predvídavo orientovaný na zvýšenie trvalej produkcie dreva, zlepšenie ekologickej stability lesov a ich vodohospodárskej a pôdoochranej funkcie. Vystúpenia účastníkov priniesli významné pohľady na riešenie vtedajších problémov. Nanešťastie sa závery konferencie naplnili iba minimálne, čím predznačili osud prognóz a návrhov opatrení z ďalších podujatí obdobného významu, čo má priamy aj nepriamy dopad na súčasný stav lesov a lesného hospodárstva.

Konferencia Sliačske poobhliadnutie vedome nadviazala na prognostickú tradíciu a kvalitu konferencií v r. 1956 o výberkových lesoch na Slovensku, a o globálnych klimatických zmenách a lesných ekosystémoch v r. 1995, pričom aktuálne reaguje na dramaticky sa meniace ekologické podmienky a javy mimo rámca historickej variability klímy v ostatných mileniách. Navrhuje riešenia s tým súvisiaceho, zhoršujúceho sa zdravotného stavu lesov cestou tvorby alebo dotvárania trvalo stabilných lesov z pôvodných, resp. stanovištne primeraných drevín. Les sa má formovať nie plošne, ale priestorovo, rešpektovaním vhodného rozmiestnenia drevín v priestore lesa podľa ich nárokov na ekologické faktory, pri maximálnom využití autoregulačných a autoregeneračných procesov a prirodzeného rastového rytmu. Výmenu generácií treba viazať na prirodzenú obnovu. V podmienkach klimatických zmien sa majú produkčné ciele podriadiť ekologickej stabilite lesa. Prípadné odchýlky od maximálnej objemovej či hodnotovej produkcie sú prijateľnou cenou za zníženie rizika mnohonásobne vyšších strát s vyústením do kolapsu lesov.

V záujme ekologickej stability treba vzťahovať rubnú zrelosť na jednotlivé stromy, nie na celý porast, využívajúc individuálne rastové, stabilizačné a v primeranej miere aj hodnotovo-produkčné schopnosti stromov. Vyžaduje sa tiež vysoký stupeň pestovnej aj ťažbovej voľnosti v záujme úzkeho prepojenia ťažba-výchova-obnova do kontinuálneho sledu s orientáciou na tvorbu trvalo viacetážových, resp. mozaikových porastov.

Požiadavky

Predchádzajúce konferencie o výberkových lesoch na Slovensku z roku 1956 a o globálnych klimatických zmenách a lesných ekosystémoch z roku 1995, vygenerovali závažné predikcie a odporúčania. Tieto odporúčania neboli, žiaľ, v dostatočnej miere premietnuté do lesníckej politiky, legislatívy ani do ekonomických rámcov. Tvárou v tvár tejto skutočnosti považujeme túto rezolúciu za tretie varovanie.

Nemožno ani v najmenšom spochybniť skutočnosť, že protagonisti spomínaných podujatí vystríhali veľmi konkrétne pred súčasnými závažnými problémami a ponúkli adekvátne riešenia. Ak ani teraz nedôjde k indikovaným zmenám kurzu v obhospodarovaní lesov, vzhľadom na nelineárny vývoj vonkajšieho prostredia sa situácia lesov môže vymknúť

naším predstavám a kontrole, čo sa do určitej miery deje už teraz.

Naopak, formovanie štruktúry porastov podľa horeuvedených princípov a zásad, ktoré bude rešpektovať navrhovaná legislatíva, prinesie v súčasnej klimatickej situácii podstatne vyššiu odolnosť a prevádzkovú bezpečnosť lesov Slovenska, čím sa uchovávajú prijateľné podmienky pre život spoločnosti.

Vedomí si historickej zodpovednosti voči spoločnosti, lesom a svojim predchodcom naliehavo požadujeme:

1. Bezodkladne zohľadniť súčasné a budúce dopady klimatickej zmeny na lesy a vysoké riziko ďalšieho zvyšovania neistoty vývoja klímy, ako aj spoločenský nárok na vyváženú funkčnosť a kompaktnosť lesných ekosystémov;
2. V legislatívnom procese LP/2018/ 429 Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 326/2005 Z. z. doplniť pojem prírode blízke obhospodarovanie lesa (PBOL) a masívne podporiť jeho zavádzanie, najmä legislatívne a finančné kompenzáciou počiatočných nevyhnutných nákladov a ďalšími mechanizmami ekonomickej podpory;
3. Metodicky, finančne a odbornou podporiť vytváranie viacvrstvových, trvalo rôznovekých (mozaikových) porastov, rešpektujúcich a využívajúcich prírodné procesy;
4. Prehodnotiť normované a skutočné stavy zveri a doceliť ich zníženie na uносnú mieru. V súvislosti so škodami na lesných ekosystémoch, prepracovať postupy oceňovania škôd a legislatívne doriešiť ich odškodňovanie a vymáhanie;
5. Založiť a rozvinúť konštruktívnu komunikáciu a spoluprácu medzi MPaRV a MŽP s cieľom dosiahnuť významný pokrok v naplňaní uvedených požiadaviek, odporúčaní a cieľov.

Neoddeliteľnou súčasťou týchto požiadaviek sú nasledujúce opatrenia:

K požiadavke 2:

- a) Na základe dlhodobého výskumu prírodných lesov Slovenska navrhujeme vytvoriť hospodársky spôsob trvalo rôznovekých porastov; pre tvorbu vykonávacej vyhlášky tohto hospodárskeho spôsobu vytvoriť komisiu;
- b) Operatívne riešiť žiadosti obhospodarovateľov lesa o zmeny PSL z dôvodu vytvárania a obhospodarovania trvalo viacetážových porastov resp. mozaikových porastov;
- c) V rámci pripravovaných zmien v zákone 543/2002 Z. z. vytvoriť podmienky pre uplatňovanie princípov a zásad PBOL v 2. a 3. st.

ochrany, vrátane adekvátnej lesnej dopravnej siete;

d) Vytvoriť vhodné podmienky pre možnosť obstarania modernej a šetrnej lesnej techniky umožňujúcej správnu a udržateľnú realizáciu PBOL.

K požiadavke 3:

- a. Vypracovať modely hospodárenia pre konverziu na viacvrstvové porasty ako aj kontrolné metódy odoberania porastových zásob pre uvedené modely;
- b. Spracovať koncepciu na obhospodarovanie trvalo viacetážových porastov ako podklad pre tvorbu PSL;
- c. Vo vyhláške o LHE riešiť problematiku evidovania porastov obhospodarovaných prírodou blízkyimi pestovnými postupmi;
- d. Pokračovať s ešte väčšou intenzitou v transfere poznatkov týkajúcich sa nevyhnutností a možností znižovať riziká pri obhospodarovaní lesa uplatňovaním princípov a zásad PBOL smerom k obhospodarovateľom a rovnako aj vlastníkom lesov;
- e. Venovať zvýšenú pozornosť objektívnemu určovaniu intenzity výchovných ťažieb zodpovedajúcej stavu a potrebám porastov;
- f. Zabezpečiť dostatočné financovanie tvorby PSL ako nástroja štátu a prispôsobiť pracovné postupy HÚL pre účely PBOL.

K požiadavke 5:

- a. Zabezpečiť aktívnu podporu adaptácie lesných ekosystémov na klimatické zmeny, vrátane finančných mechanizmov na kompenzáciu za nepriaznivé zmeny prírodného prostredia s negatívnym dopadom na lesy, spôsobované inými sektormi. Rešpektovanie a realizácia hore uvedeníých požiadaviek je prvým predpokladom spomalenia zhoršujúceho stavu lesov, ich postupnej ekologickej stabilizácie a tým naštartovania zmeny smeru obhospodarovania lesov Slovenska.

Túto rezolúciu prijali účastníci konferencie Sliačske poobhliadnutie 1956–2018 po vypočítaní si konferenčných referátov, terénnej exkurzii a po obsiahlej diskusii v konferenčnom pléne prevažnou väčšinou hlasov.

V Sliači, 4. októbra 2018

Prof. Dr. Ing. Viliam Pichler
dekan Lesníckej fakulty TU vo Zvolene,

Prof. Ing. Milan Saniga, DrSc.
odborný garant konferencie za hlavného organizátora konferencie

Poplatkový lov jeleňov v štátnom podniku

Tak, ako už býva každoročne zvykom, i v tejto poľovníckej sezóne vyhodnocujeme poplatkový lov jeleňov ulovených v režijných poľovných revíroch v užívaní štátneho podniku LESY Slovenskej republiky (ďalej LSR).

Jeleň a jeho lov vzbudzuje asi najväčšiu pozornosť nielen u nás poľovníkov, nakoľko počas ruje svojim hlasom dáva najavo, že si hľadá „partnerky“, prípadne už ovládol čriedu jeleníc a nastal čas založenia nasledujúcej generácie.

Tab. č. 1 Poplatkový lov jeleňov podľa poľovníckych sezón

Poľovná sezóna	Plnenie lovu k	Ulovené jelene v ks
2012/13	10.10.2012	229
2013/14	18.10.2013	266
2014/15	18.10.2014	308
2015/16	18.10.2015	288
2016/17	18.10.2016	333
2017/18	18.10.2017	328
2018/19	18.10.2018	362

Tab. č. 2 Schválený plán lovu jeleňov v poľovných revíroch v užívaní LSR

Vek. trieda	Plán lovu	Skutočnosť lovu	Plnenie v %
I. v. t.	389	39	10,00
II. v. t.	329	137	41,64
III. v. t.	163	96	58,90
IV. v. t.	168	90	53,57
Spolu	1049	362	34,51

Tab. č. 3 Poplatkový lov jeleňov v ks k 18.10.2018 podľa OZ

OZ	Plnenie v ks
Rožňava	32
Topoľčianky	32
Liptovský Hrádok	32
Prešov	22
Sobrance	21
Revúca	18
Kriváň	18
Slov. Ľupča	14

Tab. č. 4 Poplatkový lov jeleňov v % k 18.10.2018 zo schváleného plánu lovu podľa OZ

OZ	Plnenie v %
Rožňava	58,2
Prešov	51,2
R. Sobota	48
Sobrance	47,7
Trenčín	44,8
Revúca	42,9
Slov. Ľupča	41,2
Žilina	40

Zvernica Trnavy, 240,90 b. CIC.

CHPO Poľana, 240,18 b. CIC.

Zvernica Betliar, 229,11 b. CIC.

V poľovníckej sezóne 2018/19 LSR prostredníctvom poľovníckych hospodárov vo svojich poľovných revíroch naplánoval lov jeleňov v počte 1049 ks (I. v. t. 389 ks, II. v. t. 329 ks, III. v. t. 163 ks, IV. v. t. 168 ks), čo je nárast o 188 ks jeleňov oproti predchádzajúcej poľovníckej sezóne. Tento nárast bol spôsobený skutočnosťou, že LSR sa stali v priebehu poľovníckych sezón 2017/18 – 2018/19 užívateľom 36 nových poľovných revírov.

Z pohľadu poplatkového lovu jeleňov sa počas jelenej ruje (do 18. 10. 2018) ulovilo 362 ks jeleňov (v I. v. t. 39 ks, v II. v. t. 137 ks, v III. v. t. 96 ks, v IV. v. t. 90 ks jeleňov), čo je za posledných sedem rokov najlepší výsledok. Oproti predchádzajúcej sezóne je to nárast o 34 ks jeleňov. Tieto jelene boli ulovené poplatkovými lovcami v rovnakých

poľovných revíroch, ako v predchádzajúcej poľovníckej sezóne. Nie sú tu zahrnuté ulovené jelene z poľovných revírov, v ktorých prebehol predaj odstrelu na základe zmluvy z konca septembra 2018.

Čo sa týka počtu ulovených jeleňov poplatkovými poľovníkmi k 18. 10. 2018, ako najúspešnejšie boli odštepné závody Rožňava, Topoľčianky, Liptovský Hrádok, kde sa podarilo odloviť po 32 ks jeleňov. Z pohľadu percentuálneho plnenia plánu lovu jeleňov poplatkovými poľovníkmi k 18. 10. 2018 boli zo schváleného plánu lovu najúspešnejšie odštepné závody Rožňava 58,2%, Prešov 51,2%, Rimavská Sobota 48% ulovených jeleňov.

Z pohľadu trofejovej kvality bolo z celkového počtu poplatkovo ulovených jeleňov predbežne ohodnotených pre udelenie bronzovej medaily 66 jeleních trofejí, striebornej medaily 33 jeleních trofejí a pre udelenie zlatej medaily 4 jelenie trofeje. Najsilnejšie jelenie trofeje dosiahli predbežne bodové hodnoty: 240,18 b. CIC – CHPO Poľana, 240,90 b. CIC – Zvernica Trnavy (oba OZ Kriváň), 229,11 b. CIC a 211,29 b. CIC Zvernica Betliar (OZ Rožňava).

Celkovo LSR získali za poľovnícke akcie pri love jeleňov v termíne do 18.10.2018 tržby na úrovni 388 tis. € bez DPH, čo je nárast oproti predchádzajúcej sezóne o 104 tis. €.

Záverom ostáva veriť, že pre nasledujúce poľovnícke sezóny sa podarí udržať nastolený trend pri poplatkovom love jeleňov a v neposlednom rade samozrejme poďakovať sa kolegom za vynaložené úsilie pri plnení úloh v oblasti poľovníctva.

Odbor koncepcie poľovníctva

Horár, strážca poriadku v lesníckom vrecku nápadov

Keď sa povie jeseň, väčšina z nás si predstaví kopu popadaného šuštiaceho lístia, hrajúceho rôznymi farbami. Sú ho plné ulice, lesy, lúky, záhrady... je takmer všade. Zaplnilo by nejedno lesnícke vrecko nápadov. Tak ho teraz aspoň kúsok do neho prisypeme.

Lesáčik

Počuli ste o lesáčikoch? Že nie?! Sú to dvoj, niekedy štvornohé stvorenia, pohybujúce sa v lese. Keď ich zbadáte, budete si pripadať ako na bále. Masky skrývajúce tie najrôznejšie tváre naozaj hrajú farbami i druhmi. Často sa stáva, že na tomto plese v lese nájdete lesáčikov javorových, lipových, bukových, dubových,... ale i zmiešaných. Ľuďom

sa na lúkach, lesoch, prípadne v záhradách už lúčia s tohtoročnou sezónou. A tu už je pár listákov z dielne Raku Inoue z Montrealu.

Horáru horáru

„Čože je to za hora, čo je bez horára.“ No každý bežne navštevovaný manažovateľný les má svojho správcu, horára, odborného lesného hospodára... A keďže v našom lesníckom vrecku nápadov už máme obrovský kus lesa, potrebujeme predsa, aby naň niekto dohliadol. Preto, aby nevznikol chaos, je načase, aby sme do Vrecka nápadov vpustili hájnika, lesníka, horára i poľovníka. Na to, aby sme si ho mohli vyrobiť,

potrebujeme žalude, špajdle, fixku, prípadne taviacu pištoľ. Semená duba vyberáme tak, aby sme ich vedeli použiť na rôzne časti tela, ktoré sú v reálnom živote diametrálne rozdielne. Ideálne je, ak nájdeme niektoré ešte zelené, pretože ako každý dobre vie, práve zelená je farba lesov a lesníkov.

Listáčka

Hádam mi nechcete povedať, že doma nemáte Listáčku. Že neviete, o čom hovoríme? Reč je o miske, respektíve tácke z lístia lesných drevín. Najkrajšie vznikajú na jeseň, keď lístie hrá farbami. Treba použiť formu (balón, loptu, misku, polystyrénovú guľu), igelit, disperzné lepidlo, lístie a nožnice. Najskôr ostrihať z listov stonky, potom prekryť zvolenú formu fóliou, na ktorú sa ukladá lístie natreté disperzným lepidlom. Dbáme o to, aby boli dostatočne prekryté, inak by nebola listačka dostatočne pevná. A už len počkáme, kým lepidlo zaschne. Potom môžeme listačku naplniť nápadmi, ktoré sa nezmestili do lesníckeho vrecka.

-as-

sa neukazujú, takže ak ich chcete vidieť na vlastné oči, musíte sa zamaskovať. Že neviete, ako na to? Postačí papier oblepený z jednej strany obojstrannou páskou, ktorý treba vystrihnúť do tvaru škrabošky. A nezabudnite nazbierať dostatok lístia, lebo by vás mohli Lesáčikovia odhaliť. Listy potom lepíme od koncov škrabošky popri výrezoch na oči až na miesto, ktoré zakrýva nos. Ak by tomu niečo chýbalo, môžete použiť taviacu pištoľ a dolepiť semená, či plody lesných drevín.

Listáci

A ak sa vám podarí oklamať lesáčikov, je to veľmi dobrý predpoklad na to, aby ste mohli vytvoriť aj tak nádherné kópie rôznych druhov hmyzu, ktoré by sme mohli zaradiť medzi listákov. K listom treba priložiť aj lupienky, teraz už pravdepodobne posledných kvetov, ktoré

Les vekových tried

Slovensko patrí medzi štáty s prepracovaným vyspelým lesníctvom. Máme históriu, tradície, skúsenosti, odbornosť. O to viac zaráža fakt, že toto všetko vieme prehliadať a spochybníť vlastnú prácu. Ako inak si vysvetlíme spochybňovanie práce našich predchodcov v lesníctve, konkrétne pri zakladaní smrekových porastov. Lesníci v danom čase a za daných okolností urobili to najlepšie, čo mohli, a z mnohých porastov doteraz žijeme, za čo by sme im mali zložiť patričnú úctu. Vypestovali kvalitné porasty, ktorými sa aj dnes vieme pochváliť a ukázať ich krajinám ako Švajčiarsko, Fínsko, Švédsko. Naši predchodcovia nemohli vedieť, aké klimatické zmeny prídu, nevedeli o podkôrníkovej hrozbe z bielych plôch, o prekážkach ochrany prírody v ochrane lesa. Tieto aspekty rozhodli o rozpade našich smrečín. My nemôžeme vysielat tieto

spochybňujúce signály rôznym aktivistom, ultras. Vyrástla totiž generácia, ktorá môže všetko a nemusí nič. Čím ďalej, tým viac ich je odtrhnutých od reality života na vidieku. V tejto zložitej situácii musia byť lesníci jednotní a hrdí na to, čo sme urobili, robíme a urobíme v prospech lesa, vidieka a ekosystémov. To, čo prevádzka dosiahla napr. na Osrblí, v Tatrách (nové, založené, zdravé a zmiešané porasty), bolo často aj na úkor vlastného zdravia. Áno, robíme aj chyby, ale neriešime ich pred médiami na konferenciách, vyriešme si ich doma a interne. Nedávajme zámienku rôznym aktivistom, ktorí spochybňujú lesníctvo a prácu ľudí na vidieku. Treba povedať, že východisko z tejto situácie len pestovaním výberkového lesa, je veľmi úzkoprsé. Vieme, že výberkový les má svoje limity a dá sa zhruba aplikovať do 10% obhospodarovaného územia. Máme špičkovú prepracovanú systém lesa vekových tried, no nezatrucujme ho, ale rozviňme jeho jemné formy: podrastová skupinová a skupinovitá obnova. Nie je šťastné vyzdvihovať pár mien na Slovensku, ktorí sa zaoberajú výberkovým hospodárskym spôsobom. Máme odborníkov všade, aj pekné porasty po celom Slovensku, len nemajú vhodné podmienky na tento spôsob pestovania. Vieme zakladať aj pestovať stabilné, etážové, mozaikové porasty aj s vekovými triedami. Neukazujme les vekovej triedy, kde je tma, hrubá napadaná vrstva ihličia, a kde absentovali dôležité lesnícke opatrenia. Prakticky aj prales vytvára etáže, porastné skupiny až v štádiu rozpadu.

Lesníctvo sa otriasa v základoch, ale nejednotnosť, neváhanie si svojej práce ani histórie je cesta do pekla. Vidíme hysterické úsilie o vytvorenie ďalších bezzásahových zón v nemalej miere v ihličnatých porastoch. Vedie to len k ďalšiemu premožaniu podkôrneho hmyzu a devastácii ekosystémov a krajiny. Pred pár rokmi nám aktivisti bránili kosiť lúky so vzácnou flórou, takže sme prestali kosiť, no kvetena začala miznúť, ekosystémy začali zanikať. Teraz ich už znovu kosíme. To isté sa deje aj v lese. V západných štátoch vynakladajú dotácie na urýchlenu likvidáciu podkôrneho hmyzu, no u nás lesníkov obviňujú pri zvýšených ťažbách a pri jeho likvidácii z drancovania lesov. Preto je veľmi dôležité, aby naše lesnícke inštitúcie pomáhali prevádzke v tomto úsilí svojimi odbornými postojmi. Odbornosť a argumenty sú na našej strane. Predsa nejakí aktivisti nemôžu riadiť a spochybňovať lesníctvo. Lesníci prírodu nezneužívajú, len využívajú obnoviteľné zdroje, ktoré nám príroda ponúka.

Na záver parafrázujem Joža Ráža: „Nie sme zlí.“

Cyril Bábeľa, LS Veľká Lúka, OZ Revúca.

Stretnutie po 60 rokoch

„Do Lesa nechod', kto nemáš citu, ničivé snahy čo máš, vyhni sa stromom, vyhni lúk svitu, vyhni i nám, tys nepriateľ náš“

Takto nás Lesnícka technická škola v Banskej Štiavnici v roku 1954 privítala, keď sme nastúpili do 1. ročníka (tento text sme našli v triede na tabuli).

V roku 1958 sme tu v počte 31 štúdiom končili, zmaturovali. Od toho času je už 60 rokov. Veľa sa odvtedy zmenilo. Zmenili sme sa aj my. Ešte žijeme sedemnásti. Štrnásti sú už na pravde božej. Po skončení školy je to naše 12. stretnutie, ale na ostatnom stretnutí v Banskej Štiavnici 20. októbra 2018 sme sa zišli iba ôsmi (na fotografii zľava: Jozef Konôpka, Milan Trník, Ondrej Šaling, Zoltán Červenák, Július Belic, Ladislav Čech, Vlastislav Daniček, Ján Koreň).

bol mimoriadne veľký záujem o štúdium na tejto škole. V roku 1954 sa na školu hlásilo viac ako 300 záujemcov. Pritom sa otváral len jeden ročník, čo bola výnimka v porovnaní s inými rokmi, keď sa otvárali dva ročníky. Vtedy neexistoval internát, bývali sme po privátoch. Malo to svoje nevýhody, ale aj výhody. Z tých treba spomenúť, že sme boli zrazení s miestnymi obyvateľmi. Zoznámili sme sa s históriou tohto baníckeho a lesníckeho mesta. Okrem iného aj so štiavnickým dialektom, či írečtými vtípmi, atď. Naš ročník prežil troch riaditeľov Ing. Milana Škureka, prom. biol. Jána Kráľika, Ing. Michala Kráľa. Na maturitnom table 1954–1958 sú

prác, najmä spustnutých nelesných plôch v okolí Banskej Štiavnice. Nezabudnuteľnou udalosťou bola exkurzia z pestovania lesov do Čiech, konkrétne na Výskumnú stanicu v Opočne. Veľmi dobre sa osvedčili povinné praxe počas prázdnin v organizáciách lesného hospodárstva.

V tom období mal každý absolvent Lesníckej technickej školy možnosť vybrať si z ponuky formou tzv. miestenky buď konkrétny lesný závod, alebo pracovisko lesníckej taxácie, na ktorom mal záujem pracovať. Bolo to väčšinou miesto lesníka, alebo technika na poľesí a potom po nadobudnutí praxe a preukázaní príslušných schopností, miesto

Stretnutie Banská Štiavnica

Ako to už na takýchto stretnutiach býva, pospomínali sme na študentské časy, na našich bývalých profesorov. Z nich ešte žijú prom. biol. Ján Králik, prom. biol. Samuel Šingler, Ing. Michal Volčko. Uctili sme si pamiatku nášho triedneho profesora Ing. Jozefa Sedílka, ako aj ďalších už nežijúcich profesorov a spolužiakov, ktorí už nie sú medzi nami. Navzájom sme sa poinformovali, akou životnou dráhou sme prešli za uplynulých 60 rokov.

Ak sa aspoň veľmi útržkovite vrátíme do rokov minulých, treba uviesť, že vtedy

všetci profesori, ktorí nás učili. Nebudeme ich vymenúvať, uvedieme len zmeny, ktoré nastali v profesorskom zbere. Prvý odišiel zo školy Ing. Viktor Kráľ, ktorý nás učil v 1. ročníku zoológiu. Po ňom nastúpil na školu Ing. Jozef Lackovič. Neskoršie prišiel na školu Ing. Emil Považan, prom. ped. Terézia Ondrejková–Janyová a prom. ped. Pavel Uhrín. V tých rokoch nebol dostatok učebných textov. Niektoré boli v českom jazyku. Preto z viacerých predmetov sme si museli na hodinách robiť poznámky, a potom sa z nich učiť. Zúčastňovali sme sa zalesňovacích

poľného alebo miesto odborného pracovníka na lesnom závode. Samozrejme, kto nechcel pracovať v lesníctve, nemal v tom čase problém nájsť si zamestnanie aj v inom sektore.

Za zmienku stojí aj informácia, že dvanásť z absolventov strednej lesníckej školy úspešne absolvovali aj vysokoškolské štúdium, z toho desiat na Lesníckej fakulte

Ako závažnú skutočnosť pokladáme za potrebné uviesť, že na tomto stretnutí lesníkov – osemdesiatnikov (po zaokrúhlení rokov), sa mimoriadne rozprúdila diskusia

o súčasnej situácii v lesoch a v lesnom hospodárstve na Slovensku. Konštatovalo sa, že v ostatnom čase dochádza k šíreniu nezmyselnej demagógie o lesoch a lesnom hospodárstve na Slovensku. Že tí, čo v prospech rozvoja lesov a lesného hospodárstva v podstate nikdy nič neurobili, znevažujú prácu predošlých generácií lesníkov, tých, ktorí sa o zachovanie, ochranu a zveľadenie lesov a ich funkcií najviac konkrétnou odbornou prácou zaslúžili. Neberú do úvahy skutočnosť, že lesné hospodárstvo nevzniklo pred desiatimi rokmi, ale vzniklo ako dôsledok nepriaznivého stavu lesov, ktoré spôsobilo osídľovanie územia Slovenska počas veľkého sťahovania národov, ďalej valašská kolonizácia a masívne využívanie dreva pre baníctvo a hutníctvo. Preto sa aj minulosti prijímali opatrenia na zachovanie lesov, resp. na ich ochranu. Takto teda vzniklo a rozvíjalo sa lesné hospodárstvo, ktorého poslaním bolo a aj je realizovať opatrenia na zachovanie, ochranu a zveľadenie lesov. Zhodne sa na stretnutí konštatovalo, že povinnosťou súčasnej generácie lesníkov je jednoznačne povedať tým, čo majú moc rozhodovať a primerane predstaviť aj obyčajnému občanovi, predstavu o tom ako by sa malo s lesmi nakladať, ak chceme zabezpečiť, aby lesy na Slovensku aj v budúcnosti primerane (vyvážene) plnili, nielen produkčné, ale aj environmentálne a sociálne funkcie. S potešením sa konštatovalo, že vláda SR sa bola pozrieť vo Vysokých Tatrách v Javorovej doline, aké sú dôsledky „bezzásahovej koncepcie“ nakladania s lesmi v národných parkoch. Bolo by to treba ukázať aj širokej verejnosti, ako aj „vedcom“, ktorí presadzujú bezzásahový režim (pasívnu ochranu) v lesoch. Stačila by fotografia cintorínov stromov, následné splavovanie pôdy ako dôsledok bezzásahového prístupu k lesom. Na druhej strane ukázať živý les s priaznivou štruktúrou, kde sa realizujú všetky potrebné opatrenia na udržanie optimálneho stavu. Nech potom vládnuce štruktúry štátu rozhodnú, čo chceme na Slovensku mať: či chceme bezhlavo prijímať cudzie vzory zo zahraničia, alebo s lesmi nakladať tak, aby aj v budúcnosti plnili všetky potreby a požiadavky občanov Slovenskej republiky.

Nakoniec, bývalí poslucháči Lesníckej technickej školy v Banskej Štiavnici vyslovujú úprimné poďakovanie terajšiemu riaditeľovi školy Ing. Miroslavovi Ďurovičovi za veľmi pekné prijatie. Keďže jeho škola, naša „ALMA MATER“, bude mať v roku 2019 veľmi významné jubileum – 100 rokov od vzniku, želáme jej zamestnancom všetko najlepšie, hlavne aby aj naďalej vychovávali takých lesníkov, ktorí sa budú poctivo starať o naše lesy. Nie náhodou sme preto vpredu uviedli motto, ktoré nás vívalo na tejto škole pred 64 rokmi.

Lesu zdar.

Jozef Konôpka a ďalší absolventi Lesníckej technickej školy v Banskej Štiavnici v roku 1958.

Odborné vzdelávanie – krok správnym smerom

Banská Štiavnica je mesto s bohatou baníckou a lesníckou tradíciou. V tomto malebnom historickom meste vychováva Stredná odborná škola služieb a lesníctva kvalifikačných absolventov pre všetky náročné práce v lese.

Svoje vedomosti žiaci SOŠ služieb a lesníctva využili aj tohto roku na zahraničnej praxi v Nórsku, v Nemecku a Českej republike. Táto aktivita je pre nich aj príležitosť oboznámiť sa na zahraničnom pracovisku s najmodernejšími technológiami a porovnať spôsoby práce a metódy riadenia v odlišných podmienkach. Žiaci počas súvislého pobytu na praxi v zahraničnej firme získajú nielen množstvo cenných praktických skúseností, ale zvýšia svoju šancu uplatniť sa po skončení štúdia v lesníckych a poľnohospodárskych podnikoch v našej republike.

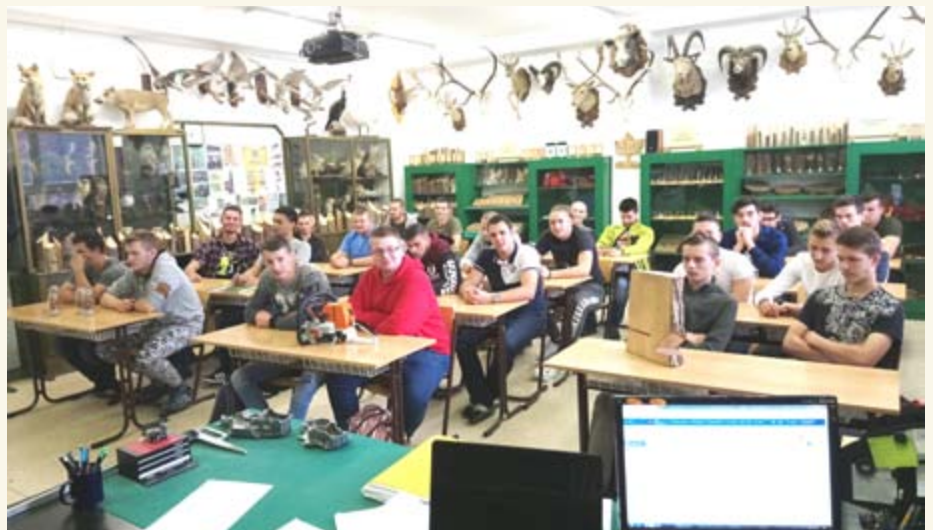
Učebný odbor mechanizátor lesnej výroby a študijný odbor operátor lesnej techniky vytvárajú priestor na odborné, teoretické, praktické, ekologické a ochrannárske aktivity. Škola pripravuje študentov na ťažbu a obnovu lesných porastov. Teoretické vedomosti získavajú žiaci v odborných učebniach, no polovicu času trávajú na praxi v lese. Po absolvovaní štúdia získavajú žiaci výučný list a v študijnom odbore aj maturitné vysvedčenie.

V reálnej praxi nadobudnú žiaci oprávnenia na obsluhu strojov a zariadení pri sústreďovaní dreva, na obsluhu motorovej píly pri ťažbe dreva, na obsluhu hydraulickéj ruky, krovinnorezu a vyžínača či lanových dopravných zariadení. V predmete poľovníctvo žiak skladá prvú kvalifikačnú skúšku na získanie poľovného lístka. Škola má vlastnú autoškolu, zväčačskú školu aj moderne vybavený školský internát s jedálňou.

S nadobudnutými vedomosťami a zručnosťami sú absolventi pripravení na výkon odborných činností hlavne v lesníctve a poľnohospodárstve – vo veľkovýrobných podmienkach, v stredných i malých podnikoch, ale aj v službách na vidieku, v ochrane životného prostredia a na samostatné podnikanie.

Informácie o škole získate na Dni otvorených dverí dňa 11. decembra 2018 a na www.sosbs.sk

Viera Gregáňová
SOŠL

Výročia narodenia známych lesníkov

Liha Valerián Ing. (130)

Bol známy ako jeden z najstarších pracovníkov lesnej dohľadacej služby na Slovensku.

Rodák z Veľkej Bytče sa narodil roku 1888, neskôr absolvoval Vysokú školu banskú a lesnícku v Banskej Štiavnici v roku 1911.

Do vypuknutia Veľkej vojny pracoval ako výpomocný lesný inžinier na Lesnom úrade v Dolnom Kubíne. Počas vojny padol do zajatia, z ktorého sa dostal po veľkých útrapách až v roku 1922. Po návrate domov šesť rokov riadil vo funkcii prednostu lesné oddelenie okresného úradu v Košiciach. V roku 1928 bol preložený na lesné oddelenie Krajského úradu v Bratislave. V roku 1935 sa vracia opäť do Košíc na okresný úrad, kde preberá funkciu vedúceho lesného oddelenia. Po roku 1945 a zriadení krajských národných výborov prechádza na KNV Košice, kde pracuje až do odchodu na dôchodok v roku 1956.

Na pamätných oslavách 150. výročia založenia lesníckeho vysokého školstva v Banskej Štiavnici v roku 1957, bol jedným zo zakladateľov Collegia posledných štiavnických akademikov a je podpísaný v Pamätnej knihe Štátnej vyššej lesníckej školy z roku 1928, ktorá bola založená z príležitosti 10. výročia vzniku Československej republiky. Na dôchodku býval v Košiciach na Havlíčkovej ul. č. 11.

Zomrel 6. 10. 1969 vo veku 81 rokov.

Kriška Rudolf Ing. (110)

Narodil sa 13. 3. 1908 v Tisovci, kde prežil aj svoju mladosť a získal základné vzdelanie. Po ročnej povinnej praxi bol prijatý na Horársku školu v Liptovskom Hrádku (1928). Bol to dlhoročný lesný hospodár a ochranca prírody, vedúci oddelenia ochrany prírody Krajského strediska pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Banskej Bystrici. Svoju lesnícku prax začal na Správe štátnych lesov Kriváň (1928), po vojenskej službe pokračoval na Lesnej správe Dobroč, v Hrončoku na Kamenistom potoku. V rokoch 1936-1944

Valerián Liha

Rudolf Kriška

pracoval na lesnom oddelení Okresného úradu v Ilave, pokračoval na Okresnom (1945-1949) a Krajskom (1950 – 1955) národnom výbore v Banskej Bystrici na oddelení štátnej

starostlivosti o lesy. V rokoch 1956-1959 Štátne lesy, Lesný závod Slovenská Lupča, Poniky, Dúbravica, napokon ako riaditeľ tohto lesného závodu. V roku 1959 prispôbuje svoju profesiu svojmu ochranárskemu presvedčeniu a prechádza do Krajského múzea Banská Bystrica ako krajský konzervátor ochrany prírody. Rok na to prechádza na Krajské stredisko štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody Banská Bystrica (1960-1969), kde sa stáva vedúcim oddelenia ochrany prírody. Pracuje tu až do odchodu do dôchodku v roku 1973, ale naďalej pracuje ako brigádnik. Bol prvým profesionálnym pracovníkom ochrany prírody na tomto pracovisku. V lesníckom zadelení u Štátnych lesov sa podieľa na zalesňovaní erodovaných plôch. Na Krajskom stredisku Štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Banskej Bystrici patril k priekopníkom profesionálnej štátnej ochrany prírody, podieľal sa na formovaní oddelenia ochrany prírody, ktoré zakladal. S jeho menom je spojený rozvoj siete chránených území na lesnom pôdnom fonde v bývalom Stredoslovenskom kraji. Spolupracoval na projekte ochrany prírody v Nízkych Tatrách, Biologickej štúdie oblasti Demänovskej doliny a Návrhoch preventívnych opatrení v okresoch Stredoslovenského kraja. Úzko spolupracoval s organizáciami štátnych lesov. Bol pokračovateľom tradície každoročných aktívov konzervátorov a spravodajcov ochrany prírody v Stredoslovenskom kraji, ktorá začala v roku 1953 z iniciatívy O. Pecníka a pokračovala až do roku 1983. Spoluzakladal Zbor ochrancov prírody v Banskej Bystrici. Nositeľ ocenenia Ministerstva kultúry SSR „Za zásluhy o rozvoj kultúry“ (1970). Zabezpečil vydanie jedného z prvých zborníkov ochrany prírody na Slovensku (1960). Oddelenie, ktoré viedol, vydávalo svojho Spravodajcu ochrany prírody na krajskej úrovni. Sám publikoval vyše 50 článkov zameraných predovšetkým na popularizáciu ochrany prírody. Jeho pamiatke bol venovaný 4. ročník stretnutia Klubu seniorov OP na Zbojských (1998). Zomrel 14. 3. 1981 v Banskej Bystrici.

Viliam Stockmann

Je čas vidieť veci inak...

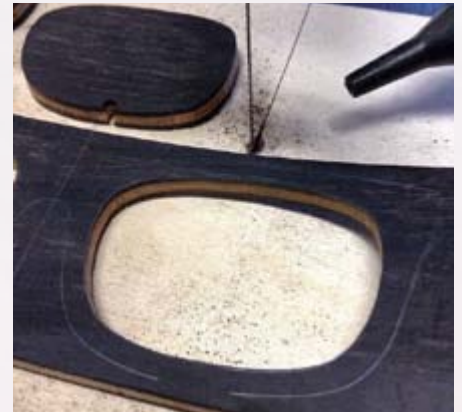
Drevo je najlepší prírodný materiál, žiarivý, teplý a pohodlný aj na nosenie. Prírodný rámik ohlasuje novú éru okuliarov vyrobených spôsobom šetrným k životnému prostrediu. Ručne vyrobený rámik z dreva však vyžaduje niekoľko hodín práce a vysokú úroveň remeselného spracovania. Prečo to však nevyskúšať?

Za použitia niekoľkých nástrojov, trpezlivosti a odhodlania, je možné vyrobiť rámik z vlastnoručne vyrobenej ohýbanej preglejky. A to všetko za pomoci minimálneho množstva náradia. Samozrejme, keď si však odmyslíme drevenú formu, ktorej neodmysliteľne patrí veľmi dôležité miesto v tomto procese.

Päť vrstiev dyhy je naskladaných a zlepených dohromady. Každá vrstva preglejky je kolmá na tú predchádzajúcu, a tým sa zabezpečí maximálna pevnosť materiálu. Pokiaľ ide o mechanickú pevnosť, preglejka je vďaka tomu pevnejšia, než kus masívu. Na trhu existuje mnoho rôznych lepidiel. Cieľom je, aby okuliare boli veľmi silné, nepriepustné a rozmerovo stabilné, takže najvhodnejšie je epoxidové lepidlo. Dôležité je použiť lepidlo s pomalým vytvrdzovaním, aby vznikol dostatočný priestor na prácu. Na oddialenie vytvrdzovania je možné pridať do epoxidu trochu koloidného oxidu kremičitého. Výrobok je veľmi pevný, odolný proti vlhkosti s vynikajúcimi vlastnosťami spojenia, čo zabezpečí dlhodobú pevnosť. Tak podme na to...

Na začiatok si vytvoríme dyhový zväzok ale s rezervou po obvode materiálu. Dyhový zväzok s piatimi vrstvami umiestnime do formy a zatvoríme ho miernym až stredným tlakom. Ak však zväzok dých zatlačíme vo forme priveľmi, vytlačí sa z neho veľké množstvo lepidla, čo výrazne ovplyvní pevnosť materiálu, preto treba predísť tejto chybe. Lisovaný materiál je treba ponechať schnúť vo forme najmenej 24 hodín. Po vysušení lepidla odstránime pomocou pásovej brúsky vytlačené okraje. Pomocou starých okuliarov ako šablóny starostlivo nakreslíme obvod zvnútra aj zvonku z rámov fixovaním s malými pružinovými svorkami. Vytvorením otvoru za pomoci vrtáku a lupienkovej píly vyrežeme celý otvor pre šošovku. Následne brúsnym papierom zahladíme celý rez. Frézou vytvoríme skosenie, ktoré je dôležité, pretože vďaka tomu bude šošovka držať v drevenom rámičku. S jemným brúsnym papierom musíte zaobliť všetky hrany, aby bol rámik príjemný na nosenie. Táto fáza si vyžaduje najväčšiu koncentráciu, pretože toto je najjemnejšia časť výroby rámiku.

K výrobe dreveného rámu okuliarov určite neodmysliteľne patrí drevený spoj. Mimoriadne estetický a hlavne veľmi pevný je rybinový spoj. Materiál na výrobu vyberáme podľa toho, aby bol silný a bez akýchkoľvek

chýb s rovnomernou štruktúrou. Rúčky v tomto okamihu budeme musieť urobiť trochu širšie, aby vyhovovali rybinovému spoju. Je pravda, že rybinový spoj je náročný na výrobu, ale stačí si ich párkrát vyskúšať a aj relatívny nováčik sa bude tešiť z výsledkov vlastnej práce. Presnosť pri rysovaní a rezaní je zásadná.

Pri pohľade zhora na otvorené okuliare vidno, že rám nie je nevyhnutne kolmý na ramená. Uhol, ktorý by mali mať ramená medzi sebou, by mal spĺňať ergonomické rozmery budúceho majiteľa. Presnosť je pri rezaní zásadná a po zarovnaní rybín by mal spoj sedieť bez použitia nadbytočnej sily. Uistíme sa, či sme v tomto bode spokojní so všetkými uhlami a či rúčky zodpovedajú geometrii pôvodného rámiku. Ak je treba vykonať úpravy, teraz je ten správny čas.

Ak je v tejto fáze kĺb príliš tesný, treba drevo pomaly odstraňovať, skúšať a rozoberať, až kým nesadne správne. Ak je spoj hotový,

môžeme finalizovať aj konce rúčok. Na výber je hneď niekoľko štýlov: konce môžu byť orezané tak, aby sledovali zakrivenie rámov, môžu byť vložené, alebo môžu byť zaoblené ako umelecký a remeselnícky nábytok.

Naša predstavivosť je jediným obmedzením, ale v tejto chvíli sa dá urobiť všetko tvarovanie a brúsenie, ktoré dodá našim okuliarom svoj vlastný jedinečný charakter. V záverečnej fáze v rámci povrchovej úpravy je možné zvoliť dve cesty. Najideálnejší je minerálny olej a včelí vosk. Na rúčky je z praktických dôvodov najlepší polyuretánový lak, je to však každého osobná voľba, aká povrchová úprava mu je najpriateľnejšia. V prípade, že nám nové svojpomocne vyrobené okuliare nesadnú, bude treba sa ešte popasovať s geometriou. Za pomoci optika je možné rýchlo zredukovať nedostatky, ktoré on vďaka každodennej rutine vie rýchlo zistiť a odstrániť. A v závere vyrobiť a vybrúsiť aj nové šošovky na mieru.

Výsledkom našej práce po celom procese výroby by mali byť skutočne puristické, štýlové okuliare a vďaka vrstvenej konštrukcii aj veľmi odolné. Výroba drevených rámikov bez akýchkoľvek kovových častí alebo skrutiek je však skutočná výzva. Jeho jednoduchý uzatvárací mechanizmus dáva výrobku svoj osobitý a unikátny vzhľad. Vášň pre staré a nadšenie pre nové veci-vecičky, to je najväčšie čaro ručnej práce.

Urgelova historická komisia

Lesnícka história, ako odvetvie lesníckej činnosti nikdy nebola v lesníckych orgánoch nejako pevne zakotvená. Či to už bolo povereníctvo, neskôr ministerstvo, alebo lesná prevádzka či lesnícke školstvo. Na systematickú prácu tejto činnosti bolo treba čakať až na založenie predchodcov dnešného Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene.

Výnimky poznáme z lesníckej histórie. Predstavovali ich predovšetkým lesnícke osobnosti, ktorým záležalo na tom, aby sa z bohatej lesníckej minulosti zachovali aspoň písomné dokumenty, resp. opisy rôznej činnosti a pravdaže v lepšom prípade aj foto či listinná dokumentácia.

Je pozoruhodné, že čím ideme ďalej do minulosti, tým narátame viac lesníkov, ktorí sa lesníckou históriou zaoberali. Najviac pozornosti sa tejto téme venovalo v období činnosti Banskej a lesníckej akadémie. Z tohto obdobia poznáme na Lesníckom odbore viacero pedagógov, ktorí sa tejto téme viac či menej venovali. Môžeme spomenúť profesorov Wagnera, Vadasa (Vlkolínskeho), Széczího (Nikla), Fallera, Lesenyiho, Pauera, Rótha, Blattného, z mladších najmä Bartáka, Madlena, Kavuljaka, Langoša, Korpela, ale hlavne Urgelu, a pri jeho činnosti sa chceme trochu zastaviť. Tým mladším je potrebné Ing. Jozefa Urgelu, CSc. trochu predstaviť:

Narodil sa 24. 8. 1923 v Trnavej Hore. Po základnej škole v Trnavej Hore a Jalnej

(1929 – 1936) absolvuje Štátne reformované reálne gymnázium v Kremnici (1936 – 1944). Štúdium lesného inžinierstva začína na Lesníckom odbore Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave, pokračuje v roku 1946 na Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesného inžinierstva v Košiciach, od roku 1948 na Lesníckom oddelení Českého vysokého učenia technického v Prahe, ktoré končí v roku 1950. Po skončení štúdií nastupuje ako pracovník Stavebnej výkonnej oblasti štátnych lesov v Piešťanoch. Od roku 1952 ako technik Lesprojektu Zvolen, na fotogrametrickom oddelení a oddelení pre zveľaďovanie lesného a vodného hospodárstva. V tom rannom období pôsobí aj ako tajomník na rektoráte Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene. Od roku 1956 je riaditeľom Lesného závodu Čiernej Balog, od roku 1957 riaditeľ Lesného závodu Predajná, od roku 1958 riaditeľ Lesného závodu Čierny Váh. Medzi rokmi 1962 – 1964 krajský inšpektor Štátnej lesnícko-drevárskej inšpekcie v Banskej Bystrici. Od roku 1964 je vedúci Historicko-dokumentáčného oddelenia Lesníckeho, drevárskeho a poľovníckeho múzea v Antole (Svätý Anton), pracovisko vo Zvolene. V tejto pozícii pracuje až do dôchodku v roku 1985. V roku 1973 obhájil dizertačnú prácu „Profesor Wilckens a základy akademickej lesníckej výučby v Banskej Štiavnici“. V roku

1966 zvolal prvý aktív slovenských lesnícko – drevárskych historikov do Zvolena. Zúčastňoval sa referátmi medzinárodných kongresoch muzeológov a historikov doma i v zahraničí. Pripravil a viedol medzinárodné sympóziu lesníckych historikov vo Zvolene v roku 1988. Bol zostavovateľom a vedeckým redaktorom zborníkov Lesníckeho, drevárskeho a poľovníckeho múzea. Organizoval náučné odborné, lesnícke výstavy v Antole. Od roku 1967 bol členom výboru Slovenskej spoločnosti pre dejiny vied a techniky pri SAV, od roku 1973 pôsobil 20 rokov ako predseda Lesnícko – drevárskej sekcie spoločnosti. Zároveň bol členom Rady lesníckeho odboru Zemědělského múzea v Prahe. Napísal, alebo sa editorsky podieľal na vydaní deviatich knižných publikácií, uverejnil okolo 60 článkov a štúdií v odborných časopisoch. Zostavil vybrané heslá pre Encyklopédiu Slovenska, trvalo sa venoval reorganizácii antolsko – zvolenského múzejníctva s cieľom vytvoriť v Antole Poľovnícke múzeum a vo Zvolene obnoviť Lesnícke a drevárske múzeum. Bol priekopníkom lesnícko – drevárskeho múzejníctva, špecializoval sa na lesnícku historiografiu a muzeológiu. Pripravoval súborné dejiny lesníctva na Slovensku. Zaslúžil sa o inštalácie pamätníkov významných predstaviteľov slovenského lesníctva – Rowland (1973), J. D. Matejovie (1974), Kavuljak (1978), Greiner

Na fotografii zľava: 1. Július Foltán, 2. Štefan Rajnoha, 3. Július Kňazovický, 4. Ján Madlen, 5. Anton Hatiar, 6. Vojtech Bukovčan, 7. Tibor Blattný, 8. Tibor Šťastný, 9. Štefan Langoš, 10. Anton Sokol, 11. Josef Nožička, 12. Ján Slávik, 13. Jozef Urgela.

(1996). Zomrel 3. 3. 2008 vo veku 85 rokov vo Zvolene.

Napriek avizovaným dejinám lesníctva na Slovensku, ktoré už nestihol napísať, jeho zásluhy spočívajú okrem iného v tom, že založil komisiu pre lesníctvo a drevárstvo, ktorá sa venovala sumarizácii lesnícko-historických tém na Slovensku.

Vo Zvolene z iniciatívy Ing. Urgelu pôsobil Aktív k dejinám lesníctva drevárstva a poľovníctva, ktorého lesnícka podsekcia prvýkrát zasadala dňa 1. 7. 1966. Na programe mala nasledovné témy:

- Poslanie Československej spoločnosti pre dejiny vied a techniky
- Úlohy v spracovávaní dejín lesníctva, drevárstva a poľovníctva
- Výhľadové námety pre historické práce

Tohto aktívu sa zúčastnili v tej dobe žijúce osobnosti, ktoré mali k tejto téme najbližšie. Pre úplnosť uvádzame členov tohto zoskupenia (ku dňu zasadania – 1. 7. 1966), ktorí diskutované práce publikovali najmä v Zborníku Lesníckeho a drevárskeho múzea. Boli to známe lesnícke osobnosti, niektoré ešte v pracovnom procese: Ing. Blattný, Ing. Bukovčan, Ing. Foltán, Ing. Hatiar, Ing. J. Kňazovický, Ing. Langoš, Ing. Madlen,

Prof. Matulay, Dr. Nožička, Ing. Rajnoha, Ján Slávik, Ing. Sokol, Ing. Šťastný, Ing. Šulan, Ing. Urgela, Ing. Benedikty, Ing. Binder, I. Bohuš, Ing. L. Macko, Ing. V. Marko, Ing. Muračky a Ing. Rís.

Z tohto pamätného zasadnutia sa zachovala spoločná fotografia členov aktívu vo Zvolene – pred vysokoškolských internátov (na priloženom obr.).

Ing. Urgela na spomínanom aktíve informoval prítomných o zasadnutí lesníckej skupiny Slovenskej spoločnosti pre dejiny vied a techniky v Bratislave. Bližšie o práci Slovenskej spoločnosti pre dejiny vied a techniky informoval Ing. Štefan Rajnoha, riaditeľ Poľnohospodárskeho múzea v Nitre. Dr. Josef Nožička z Výskumného ústavu lesného hospodárstva a myslivosti v Zbraslavi, ako predstaviteľ českého lesnícko-historického výskumu nabádal na spracovávanie dejín lesníctva na Slovensku a vyslovil návrh na systém ich spracovania. Ing. Urgela podal návrh na spracovanie žiaducích čiarkových lesnícko – historických tém, ktoré zahrňujú najvýznamnejšie miľníky v lesníckej histórii Slovenska. V diskusii sa vystriedali všetci členovia s podnetnými návrhmi na ďalšiu prácu aktívu.

V tejto dobe však už badáme radikálny pokles záujmu o podobnú dobrovoľnú prácu a tak sa táto komisia ešte 2-3 krát stretla a postupne upadla do zabudnutia.

Kardinálny problém v tejto oblasti tkvie v tom, že na Slovensku okrem Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene nie je žiadna profesionálna, alebo zájmová zložka, ktorá by vyvíjala lesnícko – historickú výskumnú činnosť. Prekvapujúce je, že touto prácou sa nezaobrá žiadne pracovisko (katedra) ani na Lesníckej fakulte, ani v Národnom lesníckom centre vo Zvolene. Táto problematika sa v minulosti dala aspoň kozmeticky riešiť na báze dobrovoľnej činnosti. Dnes je však už iná doba, podložená technickými, technologicky potrebnými, archívnymi i dopravnými potrebami, na ktoré možnosti dôchodcov alebo dobrovoľných pracovníkov už nepostačujú.

Neupadajme do omylu, že všetko už bolo povedané, všetko napísané. Raz budeme prekvapení, aké informácie, doteraz neznáme, sa dozvieme z našich neprebádaných archívov, ktoré poprú množstvo doteraz všeobecne uvádzaných axiém.

Viliam Stockmann

Na OZ Kriváň zrekonštruovali historický „Výbošťokov kríž“

Jesenné mesiace sú obdobím, keď si okrem iného pripomíname svojich blízkych, ktorí už nie sú medzi nami.

Na svojho bývalého kolegu Jána Výbošťoka, ktorého zastrelili pytlíci, si spomenuli na Odštepnom závode Kriváň, ktorý na Lesnej správe Víglaš odhalil zrekonštruovaný drevený kríž.

„V stredu 10. októbra sme na LS Víglaš (OZ Kriváň) slávnostne odhalili významné poľovnícke miesto „Výbošťokov kríž v Kýtovej doline,“ hovorí vedúci Lesnej správy Víglaš Anton Kamenský .

Odhalenie sa uskutočnilo pri príležitosti 86. výročia úmrtia bývalého zamestnanca (lesníka štátnych lesov), ktorého ako 25-ročného (10. 10. 1932) zastrelili miestni pytlíci

a ukryli pod vývrat stromu na mieste osadenia kríža. Ide o pôvodný kríž, ktorý osadila rodina v roku 1933.

Zub času urobil svoje a v posledných rokoch bol kríž vyvrátený na zemi a zapadnutý lístím. Rekonštrukciu vykonal miestny stolár z Očovej – Martin Moravčík, ktorý zachoval autenticitu pôvodného kríža čo sa týka vzhľadu aj nápisov na ňom. „Týmto spôsobom sme chceli vzdať úctu nášmu bývalému zamestnancovi a poukázať na to, že v minulých dobách hájili stavovskú česť a zverený majetok jednoduchí a statoční ľudia a kiezby sa ich našlo aj dnes čo najviac,“ dodal správca.

Anton Kamenský, -vr-

LESY a hrady: Turniansky hrad

Predstavujeme ďalší z hradov na pozemkoch v správe štátneho podniku LESY SR. Na jar sa podarilo úspešne zavŕšiť niekoľko rokov trvajúci proces jeho prenájmu miestnej obci.

Poloha

Turniansky hrad sa rozprestiera na osamelom hradnom vrchu (350 m n. m.), ktorý sa týči nad obcou Turňa nad Bodvou v okrese Košice – okolie. K zručanině hradu vedie modro značená turistická trasa začínajúca priamo v obci. Výstup spod hradného kopca k hradu trvá asi trištvrte hodiny. Po krátkej odbočke na Turniansky hrad je možné pokračovať modro značeným turistickým chodníkom až do Zádielskej doliny v Slovenskom krase.

História

Turniansky hrad bol postavený pravdepodobne koncom 13. storočia a jeho prvými majiteľmi boli Tékusovci. Tí postupom času prevzali meno hradu a obce a stali sa známymi ako Tornayovci. Po vymretí ich rodu začiatkom 15. storočia hrad krátko vlastnil Štefan Šafár z Branča. Po ňom sa majiteľmi Turnianskeho hradu stali Bebekovci, ktorí v polovici 16. storočia vybudovali nové hradné opevnenie proti približujúcej sa tureckej hrozbe. Po vymretí rodu Bebekovcov hrad často striedal majiteľov a aj napriek posilnenej obrane ho v roku 1652 dobyli Turci. Neskôr, v čase protihabsburských povstaní, Turniansky hrad obsadili najprv stúpenici Thökölyho, potom privolané cisárske vojsko, ktoré dalo zbúrať obranné múry hradu. Tým stratil svoj vojenský význam a ďalej sa využívali už len jeho obytné budovy. V roku 1848 tu sídlili vojaci, ktorí svojou neopatrnosťou spôsobili požiar, a tak vyhoreli aj zvyšné objekty hradu. Od toho času Turniansky hrad chátra.

Súčasný stav

Z pôvodného objektu Turnianskeho hradu sa do súčasnosti najlepšie zachovali: veža v hradnom jadre, juhovýchodné oblé bašty, severozápadný bastión, časti paláca, ako aj pôvodná prístupová cesta k hradu, pričom v jej vápencovom podlaží sa dodnes zachovali stopy po kolesách vozov.

Turniansky hrad sa od roku 1963 stal národnou kultúrnou pamiatkou. Areál hradu s historickou prístupovou cestou a plochou tvoriacou v minulosti lanovú dráhu na zásobovanie hradu sa rozkladá celkovo na 12 parcelách, pričom sedem z nich patrí do katastrálneho územia obce Turňa nad Bodvou a päť do katastrálneho územia obce Háj. Parcely sú v katastri nehnuteľností vedené ako zastavaná plocha a nádvorie, prípadne ako ostatná plocha. Ich vlastníkom je štát a správcom LESY Slovenskej republiky, štátny podnik. Hradné parcely ležia v Národnom parku a Chránenom vtáčom území Slovenský kras a časť z nich je zároveň súčasťou Národnej prírodnej rezervácie Turniansky hradný vrch.

Súčasný majetkovoprávny usporiadanie pozemkov pod hradom je výsledkom procesu trvajúceho niekoľko rokov. K jeho úspešnosti významne prispeli LESY Slovenskej republiky, š. p., Odštepny závod Rožňava. „V roku 2007 bolo z našej iniciatívy zvolané pracovné stretnutie so zástupcami obce Turňa nad Bodvou a Správy katastra Košice, pracovisko Moldava nad Bodvou. Jeho cieľom bolo dohodnúť postup usporiadania pozemkov pod zručaninou, ako i stavby samotnej, keďže tie neboli dovtedy geodeticky zamerané a v katastri nehnuteľností boli vedené ako lesné pozemky. Napriek príslušným zo strany obce, že zabezpečí vypracovanie geometrického plánu pre areál hradu, kvôli chýbajúcim financiam k tomu niekoľko rokov nedošlo. Nakoniec sa obec obrátila s prosbou o pomoc pri získaní prostriedkov na tento účel na nás,“ vysvetľuje Róbert Urbančík, referent správy a manažmentu majetku LESOV SR, š. p.,

Odštepny závod Rožňava. „Hrad nakoniec sponzorsky za symbolickú cenu zameral pre obec v roku 2013 jeden z našich dodávateľov, ktorý v tom čase pre LESY SR zhotovoval geometrické plány v susednom katastrálnom území Háj. Po vytvorení tohto geometrického plánu boli podniknuté ďalšie kroky na zmenu druhu pozemkov pod hradom, aby obec mohla požiadať správu katastra o zápis stavby do svojho listu vlastníctva. Aj v tejto veci sa, žiaľ, objavili problémy zo strany obce a nedošlo ani k zápisu hradu, ani k podpisu zmluvy o prenájme pozemkov pod hradom s LESMI SR. Záležitosť bola opätovne otvorená až koncom roka 2017. Obec vtedy ukázala ohotu dokončiť proces zápisu zručaniny hradu do svojho listu vlastníctva a dohodlo sa aj uzatvorenie zmluvného vzťahu medzi budúcim vlastníkom stavby a správcom pozemkov pod ňou, teda medzi obcou a LESMI SR,“ doplnila Ing. Urbančík.

12 parciel, na ktorých sa rozprestiera Turniansky hrad, si tak od 1. apríla 2018 na dobu neurčitú prenajala od LESOV SR obec Turňa nad Bodvou. „Myšlienka prenajať si pozemky pod našim hradom vznikla dávnejšie a už aj môj predchodca na túto vec vynaložil veľké

úsilie. Som veľmi rád, že za môjho pôsobenia sa prenájom konečne podarilo zrealizovať,“ hovorí Atila Oravec, starosta obce Turňa nad Bodvou. „Samozrejme, sme veľmi vďační zamestnancom LESOV Slovenskej republiky za pomoc pri našej snahe prenajať si pozemky pod hradom,“ dodáva starosta.

Ing. Urbančík z LESOV SR doplnia, že súčasná nájomná zmluva umožňuje obci ako nájomcovi pozemkov uzatvárať podnájomnícky vzťah s ďalšími užívateľmi, napríklad s občianskymi združeniami alebo s fyzickými osobami: „Po oznámení takéhoto vzťahu nám ako prenajímateľovi môže na hrade po dohode s obcou vykonávať záchranné a udržiavacie práce napríklad existujúce Občianske združenie Castrum Thorna, ktoré v minulosti prejavilo záujem nielen o túto činnosť, ale aj o prenájom pozemkov pod hradom.“

Cesta k prenájmu nebola podľa starostu Turne nad Bodvou aj pre ľudské zlyhanie jednoduchá a podobne je to aj so súčasnou snahou obce zapísať hrad do svojho vlastníctva. „Existuje tu viacero byrokratických prekážok, ako aj určitá neochota miestneho katastra. Ten v súčasnosti celú kauzu presunul na úrad katastra do Bratislavy, čím sa opäť oddialilo riešenie celého problému. Pritom obec by získaním hradu do vlastníctva zobrala na seba aj veľkú zodpovednosť. Nežiadame to ako súkromná osoba alebo nejaké združenie, ktoré môže časom zaniknúť. Obec tu bola aj bude a má veľký záujem investovať do záchrany chátrajúcej kultúrnej pamiatky. Na tento účel môže získať podporu z rôznych fondov a grantov,“ vysvetľuje ďalej starosta. Podľa jeho slov má obec v súvislosti s hradom viacero plánov. „V prvom rade musíme zastaviť ďalšie chátranie hradu a zakonzervovať jeho jednotlivé časti. Po vykonaní stabilizačných prác by sme chceli hrad zatriktívniť pre návštevníkov vytvorením národných chodníkov v jeho okolí. V areáli hradu by sme tiež chceli usporadúvať rôzne kultúrne a spoločenské podujatia. Dozor na hrade v pracovné dni a neskôr aj cez víkendy by sme chceli zabezpečiť prostredníctvom našich nezamestnaných občanov, prípadne rozšírením obecného kamerového systému. Naším plánom je tiež osvetliť hrad v nočných hodinách. Navyše, ak to situácia dovoľí, v budúcnosti by sme chceli pozemky pod hradom od LESOV SR odkúpiť,“ vyratúva zámery obce starosta Atila Oravec.

Vzťahy a dianie okolo Turnianskeho hradu neboli a nie sú úplne jednoduché. Dúfajme, že otázku zápisu Turnianskeho hradu do vlastníctva obce sa podarí vyriešiť čím skôr a obec bude môcť aj za pomoci a podpory členov združenia Castrum Thorna realizovať svoje plány s týmto hradom. Všetci spolu tak môžu prispieť nielen k záchrane národnej kultúrnej pamiatky, ale aj k zatriktívneniu danej lokality pre návštevníkov a zvýšeniu návštevnosti celého regiónu.

Lucia Čekovská,
LDM Zvolen

Celo európsky kongres lesnej pedagogiky tentoraz vo Fínsku

Fínsko je krajina s takmer 8x väčšou rozlohou než je Slovensko, pričom má približne rovnaký počet obyvateľov. Je krajinou tisíc jazier, presnejšie 188 tis. jazier, s lesnatosťou 78%, poľnohospodársky využívaná krajina zaberá len 7%. Až 85% lesov je v súkromnom vlastníctve. Fíni sú milovníci saunovania (v krajine majú vyše 2 mil. saun), kávy a zmrzliny. Ich národný vták je labuť a od roku 1995 sú členmi EU. Toto všetko a ešte pár iných faktov o Fínsku som si prečítala na informačnom letáčku fínskej leteckej spoločnosti počas letu do Helsínk a následne do Oulu, šiesteho najväčšieho mesta vo Fínsku, ktoré leží na severovýchodnom pobreží Botnického zálivu v Baltskom mori.

Fínske mestečko Pudasjärvi, ležiace v provincii Oulu, sa prvý októbrový týždeň stalo hostiteľom 13. európskeho kongresu lesnej pedagogiky, ktorého sa zúčastnili lesní pedagógovia zo 17 štátov, a to nielen z Európy, ale aj z Číny a Japonska. Naša slovenská výprava, v zložení Lucia Miňová, Peter Fedor, Peter Gróf, Igor Vizlai, ja a dievčatá z NLC, Danko Chlpošová, Andrea Melcerová a Igor Vizlai ml. za European Forest, patrila spolu s českou výpravou k tým početnejším.

Kongres oficiálne otvoril šéf európskych lesných pedagógov Dirk Schmechel v lesníckom informačnom centre neďaleko športového strediska Youth and Leisure Centre Pikku-Syöte. Téma kongresu „Spoločne – ako zapájať deti a mládež, aby sa zúčastňovali vzdelávania, rozhodovania a plánovania,“ sa kontinuálne niesla nielen prednáškami, ale aj sprievodnými aktivitami.

Prvý deň prebiehal v miestnej škole – Hirsicampus v Pudasjärvi (hirsi = los). Deti nás privítali milým hudobným programom s pesničkami o krásach fínskeho lesa. Mimochodom, viete o tom, že Orava je po fínsky veвериčka? Školská poradkyňa Fínskej národnej agentúry pre vzdelávanie Marjaana Manninen predstavila nové národné učebné plány, ktoré kladú veľký dôraz na žiaka ako individualitu i na učebné osnovy, ktoré povzbudzujú školy a učiteľov, aby používali vonkajšie vzdelávacie prostredie (napr. prírodu na výučbu matematiky). Mňa zaujal dôraz, aký fínske školstvo kladie na výchovu v oblasti stravovania, zdravej výživy a využívania lokálnych potravinových zdrojov. Riaditeľ školy Mikko Lumme predstavil Hirsicampus ako «kreatívne prostredie učenia», ktoré spája rôzne zdroje, ako sú lesy a drevo, voda, regionálne jedlá a zdravú výživu alebo typické športové disciplíny. Tento prístup kombinácie rôznych rozmerov trvalo udržateľného rozvoja vedie k rozvoju

vlastnej filozofie školy Hirsicampus, ktorá sa zameriava predovšetkým na spoluprácu rôznych vekových skupín žiakov a starostlivosť o seba. Po oficiálnom predstavení nasledovalo asi 15 rôznych praktických aktivít, ktoré sme mohli realizovať spolu s deťmi. V rámci programu sme mali možnosť navštíviť miestnu drevársku firmu KONTIO, ktorá vyrába drevené domy. Tá postavila aj Hirsicampus. Firma má široké portfólio realizácií svojich produktov po celom svete, okrem iného aj na Slovensku.

Druhý deň prebiehal v mieste ubytovania, teda v Youth and Leisure Centre Pikku-Syöte. Opäť sme mali možnosť výberu z 15 workshopov. Vyskúšali sme si naše zručnosti pri prežití v prírode, poznávanie stôp, tvorenie s prírodným materiálom a pod. Večerné posedenia, plné diskusií, boli sprievodnými

dvoma prekvapeniami. Prvé bola návšteva Santa Clausa, ktorý k nám nás prišiel zo svojho sídla v Rovaniemi a každému účastníkovi podaroval ponožky. Druhé, neplánované, bola možnosť pozorovať *Auroru borealis*, ktorá nám na nočnej oblohe predviedla svoje úchvatné predstavenie.

Na konci 13. Európskeho lesníckeho kongresu účastníci a hostiteľské organizácie zhrnuli svoje závery takto:

- špecialisti v oblasti lesníctva sú vyzvaní, aby svoje aktivity rozširovali prostredníctvom participatívnych ponúk a projektov, čím by vytvárali situácie použiteľné v reálnom živote,
- treba rozvinúť ďalšie ponuky lesnej pedagogiky pre teenagerov a mladých dospelých, pretože mládež je „zmena“ vo svete,
- hlavné ciele a kľúčové kompetencie LP ešte neoslovili dostatok učiteľov, preto ani nie je dostatočné množstvo lesníckych pedagógov. Spolupráca medzi školami/ učiteľmi a lesnými pedagógmi potrebuje nové vstupy a koncepčné impulzy.

Na rozvoj týchto úloh sa zameria 14. európsky kongres lesnej pedagogiky, ktorý sa bude konať 1. – 4.7.2019 v lotyšskej Rige. Nākemiin J (Dovidenia)

Katarína Chválová

Stopy histórie ukryté v našich lesoch – hrad Oponice

Lesy pohoria Tribeč ukrývajú mnoho zaujímavých miest bohatých na históriu. Niektoré pamiatky už pohltil les a vie sa o nich len z rozprávania pamätníkov, niektoré sa však stáročia bránia koreňom tráv a stromov a stále hrdo vytrčajú svoje torzá k nebu. Takýmto hrdým miestom Tribeča je aj zrúcanina hradu Oponice. Kamenné hradby sú dnes síce už rokmi oslabené, no aj napriek tomu je stále vidno niekdajšiu silu a mohutnosť tohto hradu.

Hrad Oponice postavil v trinástom storočí rod Čákovcov, ako jeden z mnohých hradov vybudovaných týmto rodom na ochranu svojich majetkov. Po smrti Matúša Čáka Trenčianskeho hrad bez boja obsadili kráľovské vojská a neskôr dal kráľ Žigmund Luxemburský tento hrad do zálohy Deziderovi Kapolskému. Od roku 1392 boli majiteľmi hradu tri dcéry Mikuláša z Čeklísa, ktorý zmenil Oponické panstvo za svoje panstvo v Čeklísi (Bernolákovo). Rodiny jeho dcér, sa však pre mnoho sporov rozhodli panstvo rozdeliť a hrad Oponice získal Peter zo Stráží, manžel vtedy už nebohej Angely, jednej z Mikulášových dcér. Potomkovia Angely sa začali nazývať šľachtici z Oponic – Apponyiovci.

Rod Apponyiovcov stáročia písal dejiny Oponického hradu. Hrad za ich pôsobenia zažil niekoľko stavebných zmien, a v širokom okolí sa stal jedným z najnedobytnějších a najbezpečnejších hradov. Za jeho múry sa v čase nepokojov utiekalo aj panstvo

z okolitých obcí. Turci aj husiti rabovali a vypalovali v okolí všetky panstvá a kúrie. Oponický hrad však ich útokom odolal. V časoch Jána Jiskru a bratříkovcov sa aj šľachta z okolia ukrývala v bezpečí Oponického hradu. Neskôr si už na hrade u Apponyiovcov uschovávali v nebezpečných časoch len cennosti a dôležité listiny. Raz sa však Apponyiovci rozhodli nevrátiť uschované cennosti pánom z Nitrianskej Stredy a ich spor musel riešiť sám kráľ Matej Korvín, ktorý prikázal Apponyiovcovi vrátiť uschované cennosti. Apponyiovci si potom narobili veľa nepriateľov vo vlastnej rodine aj v celom okolí a ku kráľovi sa dostávalo mnoho sťažností na tento rod. Dokonca vnuk Petra a Angely sa pre zlú finančnú situáciu stal lúpežným rytierom, ktorého lúpeže musel riešiť až kráľovský dvor.

Pôsobenie rodu Apponyiovcov bolo plné konfliktov, bohaté na hádky a krádeže majetku. Celé panstvo sa pre množstvo rodinných hádok rozdelilo a na hrade zostal bývať

len Blažej Apponyi; ostatní členovia rodu obývali neďaleké panstvá a kúrie, o ktorých komforte a honosnosti sa neraz rozprávalo až na cisárskom dvore.

Hrad Oponice poškodil požiar zapríčinený bleskom v roku 1645, ktorý bol akousi pomyselnou bodkou za rušnými obdobiami jestvovania hradu. Aj napriek tomu, že hrad bol po požiari značne poškodený, poslúžil ako útočisko vojskám Františka II. Rákocziho počas protihabsburského povstania v 18. storočí. Keď bolo povstanie potlačené, cisárski vojaci hrad Oponice zrúcali, aby jeho múry už nikdy nemohli poslúžiť ako útočisko povstalcov voči cisárovi. Apponyiovci sa starali aj o ruiny hradu, udržiavali a konzervovali ich, pretože k tomuto miestu ich viazala rodová tradícia. Po smrti posledného mužského potomka v roku 1935 sa hradné múry udržiavali sporadicky asi do 60. rokov. Od roku 2000 sa o hrad Oponice a jeho okolie stará Občianske združenie Apponiana z Oponíc.

Dnes je zrúcanina hradu Oponice turisticky navštevovaným miestom, ktoré ročne privíta stovky turistov. Pre krásny výhľad od Zobora po Bánovecko sú ľudia ochotní podniknúť výstup k tejto romantickej zrúcanine, ktorá bola v minulosti múzou pre mnohých maliarov, básnikov i spisovateľov.

Ak vás niekedy cesty zavedú do krásnej obce Oponice, nedajte si ujsť návštevu hradu či kaštiela Apponyiovcov. Sú to nádherné miesta dýchajúce históriou a opradené tajomstvami legend.

Katarína Garajová, OZ Topolčianky

Doprava dreva lesnou železnicou IX.

Lesná železnica Zámutov

Lesná železnica Čemerné-Zámutov-Ráztoky s parnou prevádzkou s rozchodom 760 mm, bola postavená v rokoch 1906-1907. Dosiahla dĺžku 18,2 km. Vychádzala z pily Čemerné a pokračovala na západ údolím potoka Lomnica, cez obce Vevec a Juskova Voľa. Za Juskovou Voľou vychádzala odbočka na juh. Hlavná trať potom prešla do údolia Zámutovského potoka. Vystúpila Brestovou dolinou a skončila v jej závere, v lokalite Rázkota, pod masívom Šimonky. Hlavná trať mala dĺžku 14 km, odbočka do Baňa potoka takmer 3 km. Ďalšie úseky boli spojzdené príležitostne a pre značné stúpanie bola na nich prevádzka na animálny pohon. Najväčšie stúpanie na úseku trate s parným pohonom bolo 60 promile a na úseku s animálnym pohonom až 90 promile.

Obyvatelia Juskovkej Vole sa živili prácou v lese a pálením dreveného uhlia. Na začiatku tohto storočia patrili lesy v okolí Juskovkej Vole grófovi Hadík-Barkóczyemu, ktorý dal vyrábať ich veľkú časť, predovšetkým v lokalite Medvedzie. Susedné zámutovské lesy vlastnil statkár Emil Scheibler. Pôvodne súkromnú lesnú železnicu prevzal štát aj s okolitými lesmi v roku 1924. V tom roku tu premávala parná lokomotíva Krauss. Počas nasledujúcich desiatich rokov bolo drevo v dosahu železnice vyťažené a v roku 1934 prevádzka na nej zastavená. Lesná správa ju nepotrebovala, figurovala však vo vojenských plánoch. No v roku 1938 dostala železnička novú šancu. Železničná trať Košice-Miňaľany, vtedy jediná spojnice na východný koniec republiky blízko hranice s Maďarskom, bola čiastočne zabraná. Na československej strane zostal len izolovaný úsek zo Slanca k obci Lastovce. Táto situácia prinútila armádu hľadať na prepravu vojenského materiálu náhradnú cestu. Vojaci vymysleli kurióznu dopravnú tepnu z Prešova po lesnej železnici cez Zlatú

Lokomotíva v Zámutove – dobová fotka.

Lokomotíva Mafei č. 3 580 z roku 1909. V pozadí časť depa.

Posledná lokomotíva.

Oplenný vozeň na približovanie dreva.

Baňu na Stavenie. V zime bola postavená lanovka, cez masív Dubníka na koniec zámutovskej lesnej železnice, a po nej do Vranova nad Topľou. Vo februári 1939 vojenská správa začala prepravu zásielok „náhradným kombinovaným spojením“. Nepotrebná úzkokolejka ožila a namiesto plánovaného zrušenia sa začala obnovovať. V marci 1939 bol vyhlásený samostatný Slovenský štát. Československá armáda skončila svoju činnosť, a tak zanikla aj dopravná cesta medzi Prešovom a Vranovom. Plnohodnotnej železničnej spojnice sa východ Slovenska dočkal až v roku 1943 sprevádzkovaním trate Prešov-Strážske. Lesná železnica sa vrátila k svojmu pôvodnému účelu a ďalej zvažovala drevo z hôr. Na konci vojny bol posledný úsek zničený a povojnová prevádzka sa tak obmedzila na 13,5 km po nákladisko Baran. Neskôr bola časť úseku obnovená, okrem posledných dvoch kilometrov v Brestovskej doline. Lesná železnica zanikla v roku 1957. Lokomotíva, ktorá tu premávala a ťahala približne 10 vozňov, mala typové označenie Mafei 3 580.

V obci Zámutov sprístupnili v roku 2012 verejnosti nový náučný chodník na trase železnice s názvom Zámutovská kolejka, ktorý je tematicky zameraný na prírodu, ako aj históriu lesníctva v okolitých Slánskych vrchoch.

Plán trate úzkokolejky.

Milí kamaráti,

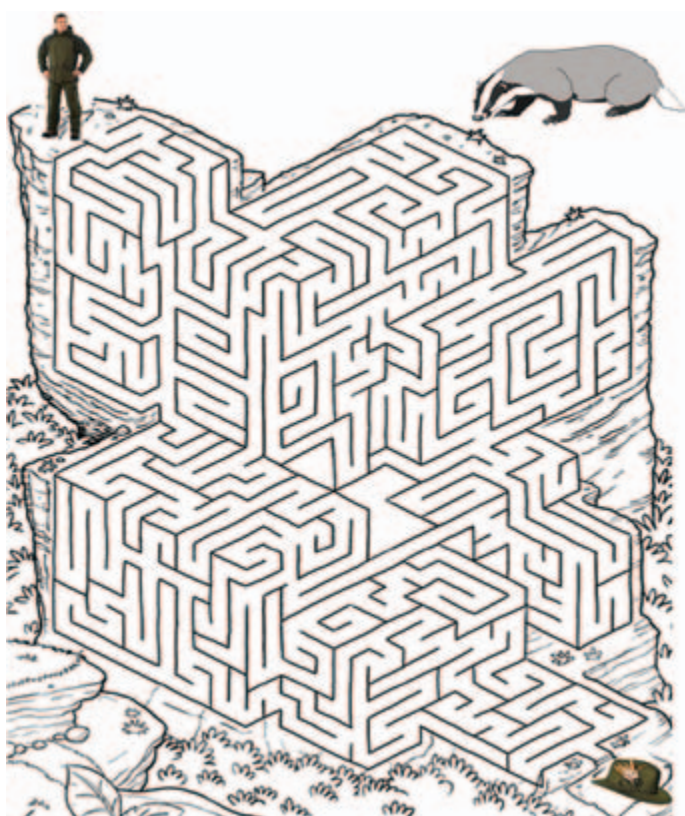

náš les je opäť plný lesných plodov, a tak veľa času trávim získavaním zásob tuku, aby som mohol stráviť zimu v mojom zimnom brlohu. Počasie sa už zmenilo. Krásne babie leto vystriedalo oblačné veterné počasie, ktoré pozhadzovalo takmer všetko lístie z listnatých stromov. Všimol som si však, že mladé buky na sebe stále držia množstvo už takmer suchého lístia. Dokonca už aj smrekovce sa striasli svojich ihlíc.

Včera dokonca až tak fúkalo, že nášmu horárvi Jožovi sfúklo z hlavy jeho klobúk. Aj by som mu ho bol pomohol hľadať, ale odfúklo ho až do susedného lesa. Snažil som sa ho dobehnúť, ale keďže bol vietor taký silný a mňa by to stálo veľa energie a stratil by som zásoby na zimu. Ak náhodou taký klobúk nájdete a bude na ňom pierko z bažanta, sojky a samčeka kačice divej (káčera), odneste ho, prosím, nášmu horárvi Jožovi.

Krásnu farebnú jeseň vám prajem

Jazvec Mišo

UVERÍTE?

Pletené stromy na chudobných pôdach

O produkčných a mimoprodukčných funkciách lesa sa v poslednom čase hovorí pomerne často. Drevo je vyhľadávaný materiál a rekreačné, zdravotné, vodozadržné či ďalšie funkcie lesa sú nepochybne rovnako dôležité ako drevo samotné. Čo však v prípade, keď z objektivných príčin nie je možné dosiahnuť optimálnu produkciu dreva, najmä keď podložie neumožňuje aspoň minimálne prírastky hrúbky stromov, no dopyt po ostatných benefitoch rastu stromov silnie?

Tento problém vyriešili už pre pol storočím vedci z Ardmore v americkom štáte Oklahoma. Na pôdach so skalnatým podložím vyskúšali rýchlo rastúce dreviny, ktoré však nevytvárajú dostatočne hustú korunu, a preto ich v piatom až siedmom roku po výsadbe zaplietli do skupinkových vencov. Efekt je nevídaný. Spoločenstvá stromov vytvorili napriek slabým kmeňom bohatú korunu a poskytujú tak oproti samostatným jedincom až dvojnásobne väčšiu rozlohu tieňa, ba zadržávajú tiež viac vody a produkujú aj dvojnásobné množstvo kyslíka. Takmer zabudnutý experiment v minulom roku oživil a smerom k hraniciam štátu Texas plánujú rozšíriť zapletené stromy na výmere vyše 800 hektárov.

Rubriku pripravuje Ferko Tárjako

RECEPTÁR

Brusnicový punč

Ide o úžasné spojenie chutí v horúcom alkoholickom nápoji, bez ktorého si nevieme predstaviť jesenné a zimné večery. V tomto prípade okrem tradičných „punčových surovín“ použijeme aj brusnice.

Príprava: 60 min, **Úprava:** 10 min, **Porcie:** 8

Základné suroviny

200 ml rumu, 4 PL čerstvých brusníc (alebo 2 PL sušených brusníc), 2 PL hrozienok, 1 liter červeného vína, 2 ks celej škoricice, 1 ks badiánu, 10 ks klinčekov, 500 ml čierneho čaju, 1 pomaranč, cukor podľa chuti.

Postup:

Hrozienka a brusnice (ak použijeme sušené) dáme do misky, zalejeme rumom a necháme aspoň hodinu odležať. Do hrnca dáme škoricu, klinčeky, badián a pomaranč pokrúpaný na plátky. Ak použijeme čerstvé brusnice, tak pridáme aj tie. Použijeme pomaranč ktorý nebol chemicky ošetrený. Koreniny s pomarančom zalejeme čiernym čajom a vínom. Privedieme k bodu varu, ale nevaríme, aby sa neodparil alkohol. Nakoniec pridáme aj rum s hrozienkami (prípadne

brusnicami), premiešame a všetko spolu ešte prehrejeme. Nakoniec pridáme podľa chuti cukor a môžeme podávať.

Náš tip:

Chuť korenín sa zintenzívni, ak punč necháme po uvarení ešte odležať. Potom ho môžeme opäť prehriať a podávať.

Dobrá chuť!

December

1. S Edmund, Edmunda
Svetový deň boja proti AIDS
Christmas days – Incheba Bratislava
(30. 11. – 19. 12. 2018)
14. ročník medzinárodnej výstavy vína, vody
a destilátov – Vinum Laugaricio 2018 – Expo
Center Trenčín
2. N Bibiána
3. P Oldrich
4. U Barbora, Barbara
Sviatok sv. Barbory, patrónky baníkov
a delostrelcov
5. S Oto, Otakar
Svetový deň pôdy
6. Š Mikuláš, Nikolas
Sviatok sv. Mikuláša, patróna detí
Vianočný koncert IMT SMILE – Incheba
Bratislava
7. P Ambróz, Ambrózia
Vianočný koncert IMT SMILE – Incheba
Bratislava
8. S Marína
Medzinárodná výstava psov – Agrokomplex
Nitra
9. N Izabela
Medzinárodná výstava psov – Agrokomplex
Nitra
10. P Radúz
Deň ľudských práv
11. U Hilda
Medzinárodný deň hôr
12. S Otilia
13. Š Lucia
14. P Branislava, Bronislava
15. S Ivica
Burza starožitnosti a gazdovské trhy – Expo
Center Trenčín
16. N Albína
17. P Kornélia
18. U Sláva
Medzinárodný deň poštovej známky
a filatelie
19. S Judita
20. Š Dagmara
Medzinárodný deň ľudskej solidarity
21. P Bohdan
22. S Adela
23. N Nadežda
24. P Adam, Eva
Štedrý deň
25. U 1. sviatok vianočný
26. S Štefan
2. sviatok vianočný
27. Š Filoména
28. P Ivana, Ivona
29. S Milada
30. N Dávid
31. P Silvester

Erby
s nádychom
lesaErb mesta Myjava
(okresné mesto)Erb obce Borov
(okres Medzilaborce)Erb obce Bukovec
(okres Myjava)Erb obce Klin
(okres Námestovo)

Erb obce Nižný Hrušov

Erb obce Prečín
(okres Považská Bystrica)Erb obce Stráňavy
(okres Žilina)

November 2018

Životné jubileá

50 rokov

Marián Oršula, manipulants, ES Nitrianske Pravno
– OZ Prievidza
Emil Haljak, vedúci LO, LS Lednické Rovne – OZ Považská Bystrica
Pavol Fučík, vedúci LO, LS Rajecké Teplice – OZ Žilina
Jozef Kultán, vedúci LO, LS Stará Bystrica – OZ Čadca
Pavol Morong, vedúci LO, LS Osrblie – OZ Čierny Balog
Gábor Princz, vedúci LO, LS Lučenec – OZ Kriváň

60 rokov

Oliver Gála, vedúci LO, LS Nitra – OZ Topoľčianky
Ján Králik, technik, LS Čadca – OZ Čadca
Ing. Ján Pavlík, technik, LS Ľadová – OZ Rožňava
Róbert Kraus st., vedúci LO, LS Zámutov – OZ Vranov nad Topľou

Pracovné jubileá

25 rokov

Ing. Bronislava Ridžoňová, mzdový účtovník
– OZ Beňuš

30 rokov

Ing. Milan Kvietik, MBA, vedúci LS, LS Lučenec
– OZ Kriváň

35 rokov

Ing. Anika Bodnárová, referent správy lesných pozemkov a reprivatizácie – OZ Kriváň

Starobný dôchodok

Anna Kultánová, fakturants dreva, ostatných výrobkov, tovarov a služieb – OZ Žilina
Jozefína Rakytová, technik, LS Turčianske Teplice
– OZ Žilina
Peter Kuttner, vedúci LO, LS Sihla – OZ Čierny Balog
Jana Lásková

Zasmejte sa

Na prvom rande:

On: „Pracujem so zvieratami každý deň!“

Ona: „Ach, aké milé! Čo to robíš?“

On: „Som mäsiar.“

Inzerát:

Predám domček na východe Slovenska. V záhrade potôčik a v celom dome plávajúca podlaha.

– Nedávno sme mali v dome ekologickú katastrofu!

– Čo sa stalo?

– Otvoril som konzervu a čo nevidím? Plno oleja a mŕtve ryby.

„Ako sa voláš?“

„Ro-ro-ro-ro-ro-man.“

„Ty kokceš?“

„Nie, ale otec hej.“

Sen o drevených krídlach

Svoj sen postavil na drevených krídlach, a to doslovne. Nie je to však žiaden konštruktér lietajúcich strojov, ako by sa z názvu mohlo zdať. Reč je o umelcovi žijúcom v Britskej Kolumbii, ktorý ríši „drevených“ operencov podľahol už ako 11-ročný.

Steve Madsen (reč nie je o tom istom umelcovi, ktorému sme zadnú stranu vyčlenili v letnom dvojčíslí) sa k svojej tvorbe dostal akousi stávkou, ak by sa to tak dalo povedať. Začalo sa to v jeho detstve, keď jeho otec domov doniesol drevenú sochu kačice. „Nevyzerala ako kačica, a svoje tvrdenie som vôbec neskrýval. Na to mi moja matka povedala, že ak myslím, že to dokážem lepšie, mám to urobiť. To bolo nakopnutie mojej kariéry, na ktoré som pravdepodobne už dlhší čas čakal,“ dodáva s úsmevom. „Snažím sa zachytiť každú detail. Vytváram dokonalé kópie ich žijúcich verzií. K tomu mi pomáhajú vedomosti z oblasti biológie a ornitológie voľne žijúcich živočíchov, ktoré som získal počas svojej dvanásťročnej práce v britskom kráľovskom múzeu v Britskej Kolumbii. Jednej soche venujem toľko času, koľko si vyžaduje. Napríklad samca páva posadeného na jabloni som vytváral denne-denne viac ako 2,5 roka.“

„V rámci mojej práce sa snažím zmraziť čas v živote vtákov, zachytiť pokoj, pohyb alebo dokonca prenasledovanie. Vtáky sú

všade okolo nás a prichádzame s nimi do kontaktov každý deň. Pohybujú sa s nami a prispôbujú sa neustále meniacim sa obdobiam a životnému prostrediu.“

Steve sa špecializuje na vodné vtáky, dravé vtáky a spevavce a svojimi dielami žne úspech za úspechom. Jeho sochy hneď z výstav putujú do súkromných zbierok zvučných mien. Ktorú by ste si vybrali Vy?...

-as-

